

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200198

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—552—7-7-66—10,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. **K83** Accession No. **G-K79.**

Author **AGIU**
Annaji Rao.

Title **Collasini.**

This book should be returned on or before the date
last marked below.

The Karnataka Granthamala
Series No 33.

3 19

❖ OOLLASINI. ❖

❖ ಉಲ್ಲಾಸಿನಿ. ❖

By

M. R. Annaji Rao,

Office of the Conservator of Forests in Mysore

Author of

Parikalabhyaḍaya, Kummakara &c.

BANGALORE

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ.

MYSORE.

THE GRADUATES' TRADING ASSOCIATION PRESS,

1902.

ಕ್ರಯ: 5 ಆಣೆ.

ಪೀಠಿಕಾ.

ಆಂಗ್ಲೇಯಾಂತರಿಪದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಓದಿರುವವರಿಗೆ ನಾರ್ಡ್ ದೊರೆತನದುಸಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಸ್ಯಾಕ್ಸನ್ ಪ್ರಭುಗಳ ಪೀಳಿಗೆಯ ಕೊನೆಯವನಾದ (Harold) ಹರಾಲ್ಡಿನ ಕಥೆಯು ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಆ ಕಥೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ೧೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಓದಿದಮೇಲೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು (Harced) ಸತ್ಯವಿಧುರನೂ ಸತ್ಯಸಂಧನೂ ತಿಳಿಯುವನು. ಕಥೆಯನ್ನು ಶುಭಕರವಾಗಿ ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೧೩ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

೧. ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಕೃಪಾವುರ್ಮಕ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಾಠಕರ ಮುಂದಿಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು. ಅಭಿನವ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂಬ ದಳತಾಂಬೂಜ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಕೋವು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು ಪಂಡಿತರಿಂದನ್ನೋದಿಸೋಡಿ ಉಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಏನು ತಿದ್ದುಪಾಟನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ಸವಿನಯ ಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸುವೆನು. ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ಆನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಹುಕಡೆ ಅಕ್ಷರವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತೋರಿಸಿ ಶುದ್ಧ ಶುದ್ಧ ಪತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ,

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ
1—9—1902. }

ಸಜ್ಜನ ವಿಧೇಯ
ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಪತ್ರ.

ಪುಟ.	ಪಟ್ಟಿ.	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ.
1	3	ಸತ್ಯವ್ರತನ	ಸತ್ಯವ್ರತನು
4	4	ಹೊನಿರ	ಹೊಣೆ
4	8	ಅಭಿರಾಜರಾಗುವ	ಅಭಿರಾಜನಾಗುವ
"	"	ಸತ್ಯವ್ರತರು	ಸತ್ಯವ್ರತನು
"	9	ಪಸಂಸಿ	ಪಸಂಸಿ
6	2	ಅವಶ್ಯಕತೆ	ಅವಶ್ಯಕತೆ.
6	17	ನೂಡದೆ	ನೂಡಬ
"	"	ಗೃಹನಿಯರಾಗಿ	ಗೃಹನಿಯರಾಗಿ
"	21	ಭಾವಿಸಿ	ಭಾವಿ
"	"	ಚಕ್ರವರ್ತಿ	ಚಕ್ರವರ್ತಿಸಿ
7	12	ಹೊಸಮನುಷ್ಯ	ಹೊಸಮನುಷ್ಯ
8	10	ಚಕ್ರವರ್ತಿ	ಚಕ್ರವರ್ತಿಸಿ
6	22	ವಾಪಿಯಿಂದಿಚೆಗೆ	ವಾಪಿಯಿಂದಿಚೆಗೆ
"	18	ಆನಪ್ರಕೃತಿ	ಆನಪ್ರಕೃತಿ
10	8	ಕೃಷಕಗಳನ್ನು	ಪುಸ್ತಕಗಳ
"	15	Pastures	Pastines
11	22	ಶಂತ	ಶಾಕ
12	18	ಲೇಟ	ಲೇಟೆ
13	16	ಆಗ್ರಹ	ಆಗ್ರಹ
17	14	ರಮಣಿಯ	ರಮಣಿಯು
"	17	ಅವಕೇಶಿಯಲ್ಲಿ	ಅವಕೇಶಿಯರಲ್ಲಿ
20	2	ಕೆಳಕ್ಕೆ	ಕೆಳಕ್ಕೆ
"	9	ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿ	ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿ
21	7	ರದ್ದುಗ್ಗು	ರದ್ದುಗ್ಗು
"	22	ಎಡವಿಲಿಳಿದ	ಎಡವಿಲಿಳಿದ
22	1	ನಿಶಿಯವರೆಗೂ	ನಿಶಿಯವರೆಗೂ
"	3	ಬಾಣಂತಿತನ	ಬಾಣಂತಿತನದ
23	1	ಪ್ರಯಾಣಪಾದ	ಪ್ರಯಾಣನಾದ
"	6	ಪಟ	ಪಣ

26	2	ಲೆಗೆ	ಹೀಗೆ
"	21	ಪಕ್ಷಮ	ಪಕ್ಷಮ
"	22	ಕೈಲಿದ್ಧ	ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ಧ
27	9	ನೀಲ	ನೀಲ
28	20	ಹದ	ಹಣದ
29	3	ರಜ	ರಾಜ
31	19	ನಾದಿರುವ	ನಾನಿರುವ
"	22	ಸುಖ್ತಿ	ಸುಖಿ
"	23	ಸಿಕ್ಕುವು	ಸಿಕ್ಕುವು
32	8	ಉಗುಗಳನ್ನೂ	ಉಗುರುಗಳನ್ನೂ
"	16	ಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು	ಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು
"	17	ಅವನನ್ನು	ಅವನನ್ನು
"	18	ಹೇಳಿದನು	ಹೇಳಿದನು
33	7	ಗಣ	ಗುಣ
37	3	ಕುಲಸ್ಥ	ಕುಲಸ್ಥ
"	8	ಚಿತ್ತವಿಕ	ಚಿತ್ತವಿಸ
38	11	ಚೆನ್ನಾಗಿ	ಚೆನ್ನಾಗಿ
"	13	ವೃದ್ಧನೋ	ವೃದ್ಧನೋ
41	5	ಸ್ವೈದಿತು	ಸ್ವೈದಿತು
"	6	ಉನ್ನೈಪ್ಪರ	ಉನ್ನೈಪ್ಪರ
"	7	ಕರತಲಾಮಕ	ಕರತಲಾಮಲಕ
"	10	ಗುಜ್ಜಿ	ಗುಜು
42	2	ರಲ್ಲಿ	ರಲ್ಲಿಯೂ
"	15	ನನ್ನನ್ನು	ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
"	16	ನ್ನಾದೂ	ನ್ನಾದರೂ
43	1	ವರಸಿದಳು	ವರಿಸಿದಳು
44	2	ಚಿಕ್ಕಂದಿ	ಚಿಕ್ಕಂದಿ
"	15	ಆದರಂತೆ	ಅದರಂತೆ ಇರುವ
48	7	ಅಂತ ಹನನ್ನನ್ನು	ಆಗ ನನ್ನನ್ನು
"	11	ವಳಿ	ವೇಳಿ
51	16	ನಿಲ್ಲಿಸವರೇ	ನಿಲ್ಲಿಸುವರೇ
52	4	ಹಾಡೇನುಕೇಳು	ಹಾಡೇ ನೀನೂ ಹೇಳುವಿ.

53	22	ಸರ್ವಮಾಯಾ	ಸರ್ವಮಾಯಾ
55	10	ಗಾಯನಿಪುಣನು	ಗಾಯನನಿಪುಣನು
57	8	ಪುಷರ	ಪುಷ್ಕರ
"	23	ನಾಮಧಾರ	ನಾಮಪಾಧಾರ
59	1	ಒಬ್ಬರು	ಒಬ್ಬರು
60	8	ನಂದನ್ನು	ನಂದನು
61	2	ಸಂತೋಷ	ಸಂತೋಷ
64	14	ದೇವರು	ದೇವರು
66	16	ನೀಗಿದೆ	ನೀಗಿದೆ
"	18	ಅನ್ನ	ಅನ್ನ
"	23	ಗುಣಾ	ಗುಣಾ
69	6	ಮುಳ್ಳು	ಮುಳ್ಳು
70	6	ಮೇಲೆ	ಮೇಲೆ
72	4	ಮಡಿಯುವವರೂ	ಮಡಿಯುವವರ
81	1	ಪತ್ನಿಯಂತೆ	ಪತ್ನಿಯಂತೆ
"	13	ಜೀವಿ	ಜೀವ
83	8	ನಾವಿಕೆ	ನಾವಿಕೆ
"	9	ಕರಿಸಿ	ಕರಿಸಿ, ಕೇಶಶಾಶವಂತೆಗಿ
"	10	ವ್ರತನೂ	ವ್ರತನೂ. ಸತ್ಯವ್ರತನೂ
"	17	ಸತ್ಯವ್ರತನೂ	ಸತ್ಯವ್ರತನು
85	10	ದೇವತೆಯಿಂದ	ದೇವತೆಯೆಂದು
ಪೇರಿಕೆ	5	Harrod	Harold

ಅಧ್ಯಾಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಖ್ಯೆ.	ವಿಷಯ.	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.
೧	ಸತ್ಯವ್ರತನ ಬಾಲ್ಯ.	೧
೨	ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾವೇಹ.	೪
೩	ಸತ್ಯವ್ರತನ ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸುಶೀಲನಾದೇಶ.	೮
೪	ರಮಣೀ ಸತ್ಯವ್ರತರ ಸಂವಾದ.	೧೨
೫	ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಉಪನ.	೧೩
೬	ದೇಶಾಟನದಿಂದಂಟಾದ ಫಲ.	೧೩
೭	ಸುಶೀಲನ ಹರಿಕೆ.	೧೬
೮	ಪುನೋನ್ವಿಶ್ವಯು	೪೦
೯	ಉಗ್ರನ ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆ.	೪೬
೧೦	ಅಲ್ಪಮತೀ ಸತ್ಯವ್ರತರ ವಿನಾಹ.	೪೭
೧೧	ಸತ್ಯವ್ರತನ ಸ್ವಪ್ನಗಳು.	
೧೨	ಸತ್ಯವ್ರತನ ಪರಾಜಯ.	
೧೩	ಕಥಾ ಸಮಾಪ್ತಿ.	

|| ಶ್ರೀ ||

ಕಂ || ನಾರೀರೂಪದಿ ಸುರರಂ |
ಪಾರಾವಾರೋದ್ಭವ ಸುಧೆಯಿಂ ಪೂರೈದೆಯಂ ||
ವಾರಾಸಿಜೆಗಾವನವಂ |
ನಾರಾಯಣನೀಗೆಮಗೆ ಸುಖನುನಿಹಪರದೊಳ್ ||

ಸತ್ಯವೆ ಪೂರೈವುದು ನರನಂ |
ಸತ್ಯದೆ ಬರವುದು ಮನುಷ್ಯಗೆ ಕೀರ್ಮಿಯು ಜಗದೊಳ್ ||
ಸತ್ಯವೆ ಪಿರಿದೆಂದೊರೆಯಲ್ |
ಸತ್ಯವ್ರತಾವನಿಪನಾಚರಿತನನುಸಿರ್ದೆಂ ||

ಉ ಲ್ಲೋ ನಿ ನಿ .

ಮೊ ದಲ ನೆಯ ಅ ಧ್ಯಾಯ .

ಸತ್ಯವ್ರತನ ಬಾಲ್ಯ.

ಪ್ರಾಯೋಣ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಗೆ ಬಂದವರು ಕೇವಲ ಬಡತನದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಾಯಕನಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಮತ್ತೊಂದುದಾಹರಣೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಉಪಖಂಡವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಕುಶ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪುಂಗನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಷ್ಟು ಸೀಮೆಗೆ ಈ ಸತ್ಯವ್ರತನ ತಂದೆ ದೇವದತ್ತನು ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನು. ವಿಭವ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯೊಳು ಜನಿಸಿದ ಈ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ನೀಲ, ತಿಲಕ, ಗಾರುಡ, ಲೋಹಿತ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು. ಕುಲವರ್ಧಿನಿ ಎಂಬ ಬುಬ್ಬಳೇ ಸಹೋದರಿ. ಸತ್ಯವೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದೆಂದು ದೇವದತ್ತನು ತನ್ನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಜನನ ವಾರ್ತೆಯು ಕಿವಿಯೊಳು ಬಿದ್ದುದರಿಂದಲೋ, ಮುಂದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಸತ್ಯಭಾಷಣದ ಕಥಾಕಾತುಕವನ್ನು ಜಾತಕ ಬಲದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರಿಡದೆ ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂತಲೇ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ಐದುಮಂದಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಪಂಚಪ್ರಾಣನೆಂತಲೂ, ಉಭಯ ಕುಲ ವಿವರ್ಧಿನಿಯಾಗಬಹುದಾದ ಕುಲವರ್ಧಿನಿಯು ಚೇತೋಭಿಮಾನಿಯೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಬಡಿ, ಹೆಡುಗರಿಗೆ ತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ,

“ಗೀರ್ವಾಣ ಭಾಷೆಯೇಕೆ? ಗೊಲ್ಲಗೆ” ಎಂಬಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮೂಳಗೇಕೆ ಓದಿನಗೋಚರವೆಂದು ತಾತ್ಪಾರವಾದದೆ ಕುಲವರ್ಧನಿಯ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಬುಬ್ಬು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಬದುಕುವುದು ಅಪೂರ್ವ. ಬದುಕಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗುವುದು ಇನ್ನೂ ಅತಿಶಯ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವದತ್ತನಿಗಾದ ಆರುಮಕ್ಕಳೂನೂ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ವೃತ್ತವನ್ನರಾ ಗಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾರಂಭ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮನೆಯಿಂದ ದೂರ ಶಾಲೆಗೆ ಬಲವದ್ವಂಧದಿಂದ ಹೊರಟಾಗ್ಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಆಡ್ಡದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಹೋಗಿ ವಿದ್ಯಾಸದನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವರು. ಕೆಲವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೋದಾಗ್ಯೂ ಸಹಾ ಧ್ಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೂ ಚೆನ್ನೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಬರುತ್ತಬರುತ್ತ ತಮ್ಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬೀಳುವರು ಬಹುಸ್ವಲ್ಪ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರ್ದದಾ ವಿದ್ಯಾವ್ಯಸನಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಮುಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಡದೆ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರವೀಣರಾಗುವರು. ಅದರಂತೆ ದೇವದತ್ತನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠನಾದ ನೀಲನು ಮಾತ್ರ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತರಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದರು. ನೀಲನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿ ವಿವೇಕದೊಂದಿಗೆ ವಿನಯವೂ ಸಾಹಸದೊಂದಿಗೆ ಧೈರ್ಯವೂ ಸೇರಿ ಚೆನ್ನದಲ್ಲ ರತ್ನವು ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಮಿಕ್ಕ ಮುಂಜ್ವರು ಹುಡುಗರು ರುದ್ಧ ಸೋನಾರಿ

ಗಳಾದರು. ಕುಲವರ್ಧನಿಯು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ದರ್ಶನಿಯಳಾಗಿ ದ್ದರೂ ಅವಳ ಚರ್ಮಚಕ್ಷುಗಳೂ ಮಾತ್ರ, ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಸೇರೆಯಾಗಲವಿದ್ದುದೇ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನನೇತ್ರದ ರವೈಗಳು ಆಧ್ಯಾಪಕನ ಆವ್ಯವಹಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದ ಸಹ ವಿರಳವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಪ್ಯಂತ ಕುಶದ್ವೀಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ಕುಶಲಾವತಿಯೆಂಬ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಶಸ್ಥರಿಗೂ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೂರು ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪದ ವರಿಗೂ ಅನಾದಿ ಕಾಲೀನವಾದ ದ್ವೀಪವಿತ್ತು. “ಸಾದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮುರಿಯುವು ಅಸಾಧ್ಯ. ಬಿಚ್ಚಿ ದಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಸುಲಭದಿಂದ ಮುರಿದಿಡಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ಸವಿಾಪವಾಸಿಗಳಾದ ನಾವೇ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಸಹಾಯ ರಹಿತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾಗಲಿ ಪರರಾಜರು ಬಂದು ನಿಮಿಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ವಿರೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ನೇಹಬಾವದಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಕಪ್ಪುಸುಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ದೇಹಾನುಬಂಧವೇ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧಕ. ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿದವೇಳೆ “ಎಂತಹ ಕಲಹ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು” ಎಂದು ಕುಶದ್ವೀಪದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಉದ್ಧಾಮಕರ್ಮನು ಯೋಚಿಸಿ, ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪದ ಧೋರೆಯ ಮಗಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾದನು. ಇದರಿಂದ ಪುಷ್ಕರವರು ಕುಶದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೋಗಿಬರುವ ರೂಢಿಯು ಬಿತ್ತು. ಉದ್ಧಾಮಕರ್ಮನು ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಆತನ ಮಗನಾದ ಸುಶೀಲನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ವುಳ್ಳವನಾದರೂ ತವರಾಮನೆಯ ಕಡೆ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಆಜನರನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಕುಶದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಯಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನರಿತು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ತನಗೆ ಮಮತೆ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸುವಂತೆ ದೇವ
ದತ್ತನ ಮಗಳು ಕುಲವರ್ಧಿನಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆದರೂ ದೇವದ
ತ್ತನು ಪುಷ್ಕರದವರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವನೆಂಬ ನೆನದಿಂದ ನೀಲ
ನನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಬಗ್ಯೆ ಹೊನಿರೆಯಾಗಿರು
ವಂತೆ ಪುಷ್ಕರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಉಗ್ರನಾಸ್ಥನದಲ್ಲೆ ಅವನಿಷ್ಟದಂತೆ ಬಿಟ್ಟನು.

ಅವಸಾನಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ದೇವದತ್ತನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಭಾಗವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಸಮುದ್ರಾಂತ್ಯವಾದ
ಕುಶಖಂಡಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅಧಿರಾಜರಾಗುವ ಸತ್ಯವ್ರತರು ಹೀಗೆ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಬೆರ
ಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿ ಲಿಪ್ಪಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಏಳುಂಟು ಹಳ್ಳಿಗಳೊಡೆಯ
ನಾದನು. ನೀಲನ ಭಾಗವು ಸತ್ಯವ್ರತನಧೀನದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ತಿಲಕ
ಗಾರುಡಲೋಹಿತ ಇವರು ತಮ್ಮ ದುಂದು ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದಿನಸದಲ್ಲಿಯೇ
ಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧಾರವೂತಿ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದರು. ಸತ್ಯ
ವ್ರತನು ಅವರ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿ
ಗೆಲ್ಲ ಸುವರ್ಣಾದಾಯದ ವರ್ಷಾಕನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಇಡೀ ಸಂಸ್ಥಾ
ನಕ್ಕೆ ಬುಬ್ಬನೇ ಸಾಮಂತರಾಜನಾದನು. ಹೀಗೆ ಪದವಿಯು ಹೆಚ್ಚಿ ದಾಗ್ಯಾ
ಗರೈಪಡದೆ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಮೈದುನನಾದ ಸುಶೀಲನು ಹೇಳ
ದಂತೆ ನಡೆಕೊಂಡು ಆತನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಮಂತ್ರಿಸ್ಥಾನ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾವೋಹ.

ಸತ್ಯವ್ರತನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯರಂತೆ ಪುಷ್ಕರದವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿಲ್ಲ.
ಒಂದುಸಲ ಉಗ್ರನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆತನ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಬೇರೊ

ಬ್ಬನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲರಲು, ಸತ್ಯವ್ರತನು ಉಗ್ರನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಯ ಭಯಗಳಿಂದ ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನೊಂದುಸಲ ಉಗ್ರನ ಶತ್ರುವುಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಶಾಕದ್ವೀಪದ ಪ್ರಭುವು ರಂಧ್ರಾನ್ವೇಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಉಗ್ರನಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಶತ್ರುವನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಪರರಾಜನು ಪ್ರಬಲನಾದುದರಿಂದಲೂ ಉಗ್ರನು ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಪುನಃ ಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಉಗ್ರನಾಹ್ವಾನವೆಂಬ ತಾರಾಹಾರವನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು ತಕ್ಷಣ ಬಬ್ಬನೇ ಹೊರಟು ಉಗ್ರನ ಯಥೋಚಿತ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಶತ್ರುಬಲದ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಅನ್ನು ನೀರು ಸಹ ಬೇಕೆಂದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ಶೀರದಲ್ಲಿ ನಾಟದಾಗ್ಯೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟು ಅವಿರಳ ಬಾಣಧಾರೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಸುಶೀಲನು ಮಾತಾನುಹನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆತನ ಸೋದರಮಾವನಾದ ಉಗ್ರನು ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕೆ “ಎಲೋ ಸುಶೀಲನೇ ; ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವಾದರೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ” ಎಂದನು. ಈಶದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ತಮ್ಮ ಪಾಲಕನನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾನೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪದವಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಭವವು ಕಾಣದೆ “ನಾನು ಧೀರೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ತರುವಾಯ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು” ಎಂದಿದ್ದನು. ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದಮೇಲೆ ಈ ಸುಶೀಲನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಸರ್ವಸಂಗತ್ಯಾಗದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯ ಪದವಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುಂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಲೋಕಸಾಧನ ನಿರತನಾದನು.

ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಲು ಸುಶೀಲನರಮನೆಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಆಗಾ
 ಗ್ಯೆ ಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಬಂದುದಿನ ಸುಶೀಲನ
 ಸಹೋದರಿಯಾದ ಲೋಕಸುಂದರಿ ಯೆನಿಸಿದ ರಮಣಿ ಎಂಬುವಳು ಅವನಿಗೆ
 ಗೋಚರವಾದಳು. ಈ ರಮಣಿಯು ಬಹುಧಾನ್ಯ ಸಂವತ್ಸರ ಭಾದ್ರಪದ
 ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳು ಎಷ್ಟು
 ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದುವೋ ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಪುರಡು ಕಳೆಯುವುದ್ದ
 ರೋಳಗಾಗಿ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಬ್ಬರಿಗೂ ಲೋಕಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು.
 ಸಂಸಾರಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ವೃದ್ಧನಾದ ಸುಶೀಲನ ದೊಡ್ಡ ತಂದೆಯು ಬಹು
 ಧಾನ್ಯಪ್ರದವಾದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಯು ಪ್ರತಾಚರಣೆಯ ದಿನಸೆ
 ಸಂಪದ್ವಾಸರವಾದ ಶುಕ್ರವಾರ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಮಗುವು ಬಹು ಭಾಗ್ಯ
 ಶಾಲಿನಿಯೂ ಅನನ್ಯಸುಂದರಿಯೂ ಆಗುತ್ತಾಳೆಂತ ಭಾವಿಸಿ, "ರಮಣಿ" ಎಂಬ
 ರಮಣೀಯನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟು, ಬೆಳೆಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ದಾದಿಯರನ್ನು
 ನೇಮಿಸಿದನು. ವ್ಯಭಿಚಾರವೂ, ಕಳ್ಳತನವೂ, ಸುಳ್ಳುತನವೂ ಮೊದಲಾದ
 ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ
 ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನಿಯರು ಅಕ್ಷೇಪಿಸಿದಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
 ತೋಚಿದಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಬಾಯಿಬಡಿದು ಕಾಸಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಸಹಾ
 ಮಾಡದೆ ತೊತ್ತಿಗಳಂತಲ್ಲದೆ, ಗೃಹಣೀಯರಾಗಿಯೂ ಪುತ್ರವತಿಯರಾಗಿಯೂ
 ಪರೋಪಕಾರತತ್ಪರರಾಗಿಯೂ ಭಯಭೀರುಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆ ದಾದಿ
 ಯರು ತಾವು ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯು ಮಾಸವೆತನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೆಂದು ತಿಳಿ
 ಯದೆ ರಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತಾಳ ತಮ್ಮ
 ಕರ್ತವ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿತು ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಗಳಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
 ಯಾಗುವ ರಮಣಿಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದರು. ವಾಪಿಯಿಂದಿಚೆಗೆ ಬಿದ್ದು
 ದೈವಸಹಾಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಕವ್ವಿಯಂತೆ ರಮಣಿಯು

ನಿರಾಶ್ರಯಳಾದರೂ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನೆಯರಾದ ದಾದಿಯರ ಪ್ರೋವಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಕಾರಣ ಜನನೀ ಜನಕರ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಕೂರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದು ವಯಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ವಿನಯಾದಿ ಸರ್ವ ಸುಗುಣಾಭರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ತುಂಬಿ ಇಪ್ಪತ್ತಯಿದನೆಯ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಅನಿಂದ ದಶವತ್ಸರಗಳು ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ರಮಣಿಗೆ ಬೋಧ ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿ ರಮಣನೊಡನೆ ಸಂಸಾರಲೋಲೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯು ಅಂಕುರಿಸಿತ್ತು. ಇಂತಹವರಿಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಲಕ್ಷಿಸುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಯಂತ್ರದ ಮುಂದೆ ನಿಂತವರ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗೆ ಬಳಗಿನ ಕನ್ನಡಿಯಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದೋ ಅದರಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ರೂಪುಲಾವಣ್ಯಗಳು ಮನೋದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಚಿನ್ನಿತವಾಯಿತು. ಎದು ರಮಣಿಯು ಕಾಣಿಸಿವಳೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಸತ್ಯವ್ರತನೊಬ್ಬ ಹೊರಮನುಷ್ಯನೆನಿಸಿದನು. ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಕರವಾಗಿ ಮುಗಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೇಕೋ ಯಿತು. ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಭಿಕರೊಡನೆ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಈಕೆಯು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸ್ವಭಾವಸುಂದರಿಯಾದ ಆಕೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ಹಾ! ರ ..” ಎಂದು ರಮಣೀ ಶಬ್ದವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಲು ದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ರಮಣಿಯು ಸಹ ಹಾಗೆಯೇ ಚೆಪುಚಿತ್ತಳಾದಳು. ಸ್ವರೂಪಕಥನವನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ತರಮಣೀತರುಣ ರಿವ್ವರು ಪರಸ್ಪರ ಬದ್ಧಾನುರಾಗರಾದರೆಂದು ಕೇಳಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಈರಿತಿ ಮನೋವಿಕಾರವಾಗುವುದು ಅತಿಶಯವೇನು. ಅಪ

ರಿಚೆಯಸ್ಥಳವಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮನೋಗತವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಖವಾಗಿತ್ತು. ಅಂಕುರಿತ ಪ್ರೇಮಲತೆಯು ಸುಶೀಲನನುಮತಿಯಿಂದ ವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದೆಂದೂ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಪ್ಪುಕೂಡಲು ತಪ್ಪಿದ ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ಶೂರ ಸೇನನೆಂಬ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ಸಾಮಂತನನ್ನು ಸುಶೀಲನಾಜ್ಞಾನುಸಾರ ದಂಡಿ ಸಲು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಹೋಗಲು, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕದನದಲ್ಲಿ ಶೂರಸೇನನು ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾದನು. ಆತನ ಸತಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಪತಿವಿಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹಂಬಲಿಸದೆ ನಿಜವಾಗಿ ತನಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿ ವೋಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸುಶೀಲನು ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತನಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಸಗೌರವವಾದ ಉಪನಾಮವೂ ಅಧಿಕಾರವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂಬ ದುರಾಶೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಕೈ ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸಮುಕ್ತನು ಬಂದು ಆಶಯವನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸಿವಳು. ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಾವಲಂಬನೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳ ಸತ್ಯವ್ರತನು ರಮಣಿಯಲ್ಲಿ ವೋಹಲೇ ವೋಹೆಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ರಾಜಕೀಯೋದ್ಯೋಗದನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಪಮತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸತ್ಯವ್ರತನ ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಲನಾದೇಶ.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕಸಬರಲಿನಂತೆ ಮೂರು ಬಾಲಗಳುಳ್ಳ ಬಂದು ಬಾಚುಕೈಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಚಾನಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಕವರು ಇವರಿಂದ ನೀಮೆಗೊ ದೊರೆಗೊ ಏನಪಾಯವೋ ಎಂತಲೂ, ಕೆಲವರು

ಹೆನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹಲವರು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹತ್ತೆಂಟು ತಿಂಗಳಾದರೂ ಆ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಹೆಚ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾನುವಾಸಿಗಳು ಈ ಬಾಲಚುಕ್ಕೆ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ಭೀತರಾಗಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ರಾವವಾದೀತೆಂತಲೂ ಅಥವಾ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಮಗುವಿಗೆ ಅಂಗಹೀನವಾದೀತೆಂತಲೂ ಉಸಿರಾಡುವುದಕ್ಕೂಕೂಡ ಕಷ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆಯ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯಯೌವನ ಸಂಧಿಕಾಲದ ವನಿತೆಯರು ರಜಸ್ವಲೆಯರಾಗಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡಾರೆಂದು ಬಾಲನಕ್ಷತ್ರದ ಫಲವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಹೋಗಿ ಹೋಗದಂತೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುತ್ರವತಿಯರಾದ ವೃದ್ಧಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೀಡಾಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಫಲ, ಪುಷ್ಪಕರ್ಪೂರ ಧೂಪ ಚರಣಾಯುಧ ಮೊಲಾದ ಪೂಜಾಪರಿಕರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಲಾಕೆಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಆ ನಕ್ಷತ್ರದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲೈ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ವರೂಪದ ಮಹಾನಾರಿಯೇ! ನಮ್ಮಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಬಾಲಗಳಿಂದಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಇಗೋ ಈ ಜೀವವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆವು. ನಮ್ಮ ಹಸುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ದನಕರುಗಳಿಗೂ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಈ ದಿನ ನಿನ್ನ ಚಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಡಿಸುವೆವು” ಎಂದು ಪೂಜಿಸಿ, ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿರ್ವಾಲ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಡಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರವು ಏಕೆ ಕಾಣಿಸುವುದು? ಇದು ಭೂಮಿಗೆ ಎಷ್ಟುದೂರದಲ್ಲಿದೆ? ಇದರ ಪ್ರಮಾಣವೇನು? ಎಷ್ಟರ

ಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಕಾಶ? ಎಷ್ಟುದಿವಸ ಗೋಚರವಾದೀತು? ಎಂದು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠರು ದೃಗ್ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾದಿಸುವ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ರಮವು ಎಂದಿನಂತೆ ನಿರಾಟಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಆಸ್ಥಾನದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸುಖಭೋಜನಾನಂತರ ಮೆಲುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅರಮನೆಯ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಭದ್ರವಾದ ರಕ್ಷಾಪತ್ರಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದು, ಚಿತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ, ಪ್ರಹಸನ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯು ಕಡಗಲುಳ್ಳ ನಿಲವು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿದ್ದರು. ನೂರಾರು ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶದಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂತೆ ತಂಪಾದ ದೀಪಗಳು ಮಿನಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮನುಷ್ಯರ ಮನೋವ್ಯಾಕುಲವನ್ನು ಬಂದೇ ಬಗೆಯ ಕಲಸವನೆಸಗುವುದರಿಂದಾದ ಬೇಸರವನ್ನು ಹೋಗಲೂಳಿಸಿ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಆಟಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ (Pastures) ಪುಸ್ತಕದಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಸ್ವತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅಯಿದಾರು ಪುಟಗಳನ್ನು ಮಗುಚಿ ಹಾಕಿದನು. ಮೃಗಯಾ ವರ್ಣನವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದನ್ನೋದಿ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಶಯನಶಾಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇಶಸಂಚಾರವೂನೂ ಬೇಸರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬಂದೆಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಿಡಲು ಯತ್ನಿಸುವಂತೆ ಬಂದುಸಲ ಅಸ್ಥಾನದ ಅಪ್ಪಣೆ ಸಡೆಯುವುದರಿಂದ ಎರಡು ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯೋ

ಚಿಸಿ ಬೆಳಗ್ಯ ಸುಶೀಲನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಸ್ಯಾಮಿ ಈಗ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದಿನಸವಾದರೂ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆನು. ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ. ದ್ವಿಪಾಂತರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಹಾ ವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದಕರವಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಅಪ್ಪಣೆಮನಿಯುಬೇಕೆಂದನು.

ಸುಶೀಲ (ಆಕಾಶದಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ) ಇಂತಹ ದುಃಖಕುನವು ತಲೆದೋರಿರುವಾಗ ಹೋಗಬಹುದೆ ?

ಸತ್ಯವ್ರತ—ಆದು ಹೋದಮೇಲೆ ಆಗಲಿ.

ಸು—ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ.

ಸ—ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು ? ನಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವಂತೆ ಬಡಹುಟ್ಟಿದ ನೀಲನನ್ನು ಲಗ್ನಕನನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವೆನಷ್ಟೆ. ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಡವೆ ?

ಸು—ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ಯಾರಾದರೂ ಹೋದರೆ ಆಗದೋ ?

ಸ—ನಾನೇಕೆ ಬೇಡ ? ಉಗ್ರನು ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನಲ್ಲವೆ ?

ಸು—ಗಡ್ಡೆ ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿರು.

ಸ—ದೇವದತ್ತನು ಉಗ್ರನ ಕಡೆಯವರನ್ನು ನಮ್ಮ ದ್ವೀಪದಿಂದ ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನೆನ್ನುವಿರೇನೋ ? ಅದು ನಡೆದು ಬಹುದಿನಸವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಮರೆತರು.

ಸು—ಶೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ, ನಾನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾರೆನು.

ಸ—ಹಾಗಾದರೆ ಶಾಂತದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು.

ಸು-ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವನಗಳಿಲ್ಲವೆ? ನೀನು ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನಿಷ್ಠೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊ. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂರಕ್ಷಕ ನಾದಅದಿಕೇಶವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಯವ್ರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ರೂಪದಿಂದಲೂ, ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ವಾಸುನಾಕಾರದಿಂದಲೂ, ನೆರಸಿಂಹಾಕೃತಿಯಿಂದ ಆಡವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಲಹಲಿ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ರಮಣಿ ಸತ್ಯವ್ರತರ ಸಂವಾದ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ದೇಶಯಾತ್ರಗೆ ಸುಶೀಲನವೃಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾ, “ಇದೇನು? ಈ ಮುದಿಹಾರುವ ನಂತಿರುವ ಸುಶೀಲನು ಸಲಸಲಕ್ಕೂ ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ” ಎಂದಂಜುಕೊಂಡು ರಮಣಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಪ್ರಿಯೇ! ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ರೆಗಳಿಯೇ! ನಿನ್ನಯ ಸುಸ್ವರದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸುಶೀಲನು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಪಿಸುವನು. ಅದರಿಂದ ನೀನುಲಿಯಿದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು ಎಂದು ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ದೇಶಸಂಚಾರ ಹೊರಡುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ರಮಣಿ-ನಿನ್ನ ಇಂಪಾದ ಮಾತುಗಳಮುಂದೆ ನಾನು ಶಬ್ದವಾಡಬಲ್ಲೆನೆ? ಆ ಗಿಳಿಯಂತೆ ನನಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಾರಿ ಬರಲು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನೀನು ಹೊರಡಲೇಬೇಕೆ?

ಸು-ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಂದು ತಿಂಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುವೆನು. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬೇಟೆಯನ್ನು

ಸಪ್ತವ್ಯಾಪನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿರುವೆವು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿನೋದಕರವಾಷು ದುಂಬೆ ?

ರ- ಬೇಟೆಯಾಟದಿಂದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂಕಡೆ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಆರನುನಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಟ್ಟ ರಾಜವಿಹಾರ ವನದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾರಭ್ಯ ಆಫನೂ ಬೇಟೆಯಾಡದೆಯೂ ಇತರ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದೆಯೂ ದುಷ್ಯವ್ಯುಗಗಳ ಭಯಗಳಿಂದ ಸಣ್ಣ ಜಂತುಗಳು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿವೆ? ಇಂತಹ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆ? ನಿನ್ನಿಷ್ಟ. ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೆಳದ ಮೂಲಿಕೆಯು ಔಷಧಕ್ಕೆ ಏಕೆಬಂದಿತು ?

ಸ-ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಎರಡುದೇಶಗಳು ನೆರವೇರುವುವು. ಅಲ್ಲಿಯ ವೀಕ್ಷಣೀಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು, ಅನ್ಯ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು, ದೇಶಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದುದು ಹಾಗಿರಲಿ. ದೇಶಾಟನದಿಂದ ಮನಃ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದು. ಬಂಜೆಯ ಮನೆಗೆ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಬಂದು ತುಂಬುತನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಿಗಿದುಹಾಕುವಷ್ಟು ಆಗದ್ದೆ ಮಾಡುವಳು. ಪುತ್ರವತಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಅವೂ ಅಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವಳು. ಪರಸ್ಥಳದ ಭಿಕ್ಷುಕರು ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿದವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಕಾಣದ ನೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬುದಿರುವ ಆತನು ಬೇಗನೆದ್ದು ಬಂದು ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ನಿರೀಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುವನು. ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಸ್ವಂತಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಸುಖವಾಸಿಗೆ ಪರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಡಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟಗಳು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದಿತು. ನೀನಿಂದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಟದಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೆಂತಲೂ

ಹೇಳುವೆ. ಮೃಗಯಾ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದುಷ್ಕೃತನು ಸಪತ್ನೀಕನಾದನು. ಕುಳಿಂದನು ಪುತ್ರನಂತನಾದನು. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸುಖವೇಕೆ ಲಭಿಸ ಬಾರದು ?

ರ-ಅರನುಸೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನೇಕರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬಹುದೆ ? ನಿನ್ನೆಯದಿನ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಹಗೆತನದಿಂದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಿ ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಉರಿದುಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೇಗಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡ ನಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವಳು.

ಸ-ದ್ವೇಷವಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು. ಆದರೆ ಹೆಗೆ ಸಿಗೆ ಹೆದರಬೇಕೆ ?

ರ-ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಸುಶೀಲ ನಂತೆ ಆಕೆಯು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿರಲು ಇಷ್ಟಪಡುವಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಗೃಹಿಣಿಯಾಗುವುದೂ ಕೂಡ ಪಾಪಕಾರ್ಯವೆನ್ನುವಳು.

ಸ-ನಿನಗೇಕೆ ಈ ಚಿಂತೆ ? ಇಗೋ ಈ “ರಸ” ಎಂದು ಎರಡ ಹ್ವರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿರುವ ಉಂಗುರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ. ನಾನು ತಿರಿಗಿಬಂದ ಮೇಲೆ ಸುಶೀಲನಿಗೆ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗು ವೆನು. ನಿನ್ನನ್ನು ದೇವದಾಸಿಯಂತೆ ಇರಿಸಲು ಅವಳ್ಯಾರು ? ನಾನೇ ದೇವನು. ನಿನ್ನೇ ದಾಸಿ. ಇಗೋ ಈ ಯುಂಗುರವು ಪ್ರೇಮರಸ ಸೂಚ ಕವಾದುದರಿಂದ “ರಸ” ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿಹ್ನೆತನಾಗಿರುವುದು. [ರ- ರಮಣಿ, ಸ- ಸತ್ಯವ್ರತ ಎಂತಲೂ ಧ್ವನಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.]

ರ-(ಉಂಗುರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ರಾತ್ರಿಯೊಂದು ಕನಸು ಕಂಡೆನು.

ಸೊಳ್ಳೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆದೊಂದು ವಿಷಯವೆ? ನಾನಿದ್ದರೆ ಅದು ಉಸಿರೆತ್ತಿ ನಿನ್ನ ನಿದ್ದೆಗೆ ಭಂಗಪಡಿಸದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಏನದು?

ರ-ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಹಾಕೋ, ನಮ್ಮ ಲಗ್ನದ ದಿವಸವೆನ್ನುವ ಹಾಗೂ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಂಕಲಿಕೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವಾಗ ಯಾವನೋ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದವನೊಬ್ಬನೆದ್ದು ಬಂದು ನನ್ನ ಬೆರಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ದೀಕ್ಷಾವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹರಿದಿಟ್ಟನು. ಕೂಡಲೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದ ತುಂಬ ದೇವ್ಯಗಳು ನಿಂತು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿವಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಭಯಪಡದೆ ಚಪ್ಪರದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಬಲವಾಗಿ ಬರಗಿ ನಿಂತು ಗದಾಯುಧದಿಂದ ಅವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದೆ.

ಸ-ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವೆ ಸ್ವಪ್ನ?

ರ-ಹಿಂದೆ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ದೇವರು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಭಗವಂತನು ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಎರಡು ದಾರಿಗಳಿಂದ ಕಳುಹಿಸುವನಂತೆ. ಗಜದಾತನುಯವಾದ ದ್ವಾರದಿಂದ ಬರುವವು ನಿಜವಾಗಿ ಫಲಿಸುವುದೆಂತಲೂ ಪಶುವಿನ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಬಾಗಲಿಂದ ಬಂದವು ಸುಳ್ಳು ಕನಸುಗಳೆಂತಲೂ ಹೇಳುವರು.

ಸ-ಪುರಾತನದ ಮಾತು ಈಗೇಕೆ? ಪ್ರಿಯೇ! ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಕನಸಿಗೆ ಸುಳ್ಳುಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಿ. ಆಡವಿಯ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದ ಕಂಬಗಳೆಂತಲೂ ನೂರಾರು ಜಿಂಕೆಗಳ ಬದಲು ದೇವ್ಯಗಳೆಂತಲೂ, ಕಬರವೇಷವು ಶುಭವಸ್ತ್ರವೆಂತಲೂ ತಿಳಿ. ಗದೆಯುನಾತ್ರ ವೃತ್ತಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಬಿಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಾಣಿ ಇಂತಹ ಸ್ವಪ್ನಗಳು ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ. ಸುಖನಿದ್ರೆಯೊಳು ಮುನ್ನತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಲಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸು

ವೆನು. ನಿನ್ನ ಲಲಾಟದ ಬೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಹಣಗೆ ತಗಲಿದರೆ ಅದು ದೇಶಾಂತ ರದ ಯುಜಿತಿಯರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗದಹಾಗೆ ರಜ್ಜೆ ಯನಿ ಸುವುದು, ಮತ್ತು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಹಾಗೆ ಹಿರಿಯರು ಹರಿಸಿಟ್ಟ ಸ್ನೇಹವಾದರೂ ಅಗಬಹುದು. (ಎಂಜು ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು) ಪ್ರಿಯೇ! ಹೋಗಿಬರುವೆನು. ಆ ವರೆಗೂ ಸ್ವಪ್ನಗಳಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರು; ಎಂದು ಪುನಃ ಹೇಳಿ ಹೊರಟ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಬಂದವಳಾಗಿ ಯಾವಮಂತ್ರವು ರಮಣಿಗೆ ಸುಖನಿದ್ರೆ ಯನೀಯುವುದೋ? ಅದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಗೋಳಿಸದು. ರಮಣಿಯೇ- ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹತ್ತಿರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆನು. ಆತನ ವಿರಹವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ? ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ನನಗೂ ಆಗುತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಡುಬಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಬೇ ಕಾಗಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿಂಕೆಯ ನ್ನುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಹಾಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಶೂರಸೇನನನ್ನು ಹಿಂದಟ್ಟಿ ದಾಗ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡು ತಿದ್ದ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡಲೆಂದು ಕೋರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಶಾಕದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಸುಖೀ ಲನುಸಪತ್ತಿ ಕೆಲವು ದಿನಸ ಆಚರಿಸಿ ಆತನಾದಿದಹಾಗೆ ನಟಿಸಿ ರಮಣಿಗೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟು ತೃಪ್ತ ಕಾಮಗಳಾಗುವೆನು ಎಂದೆಂದುಕೊಂಡಳು.

ಐವನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಜಲ್ಪನ.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕರು ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಭೋಜನೋತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೌರಾಣಿಕರ ಸಮುಖದಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಸೇರುವ ವಿಧವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪುರಾಣವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗೊಡ್ಡ ಹರಟೆಗಳಿಂದ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವುದುಂಟವೆಷ್ಟೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅರಮನೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ವಿತಾತುಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅವರ ಸಂಭಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಸಾಧಕವಾದ ಮಾತೆಂದಾದರೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ತಂಗಮ್ಮನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮುಷ್ಟತ್ತು ಹಣ ಸಂಬಳವಾದರೂ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮೈತುಂಬಾ ಒಡವೆಮಾಡಿಸಿರುವನು. ಮಂಗಮ್ಮ ಮೂರುಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾದಳು. ಪಾಪ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಹೋದುವು. ಈಗ ತಿರಿಗಿ ಬಸುರಿ. ಗಂಗಾ ಬಾಯಿಯ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ಬರೆ ಪರಮಾನ್ನದಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತವನ್ನು ತಿರಿಸಿದರು. ಎಂಬೀ ತೆರದ ಪರರ ದೂಷಣಪರಮಾದ ನಿಸ್ಸಾರವಚನವನ್ನು ಬಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಿ ವೃಥಾ ಗಲಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಆದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ ವಾದುವರಿಂದ ರಮಣಿಯ ಅಭ್ಯಂಗನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡವಳು ನಿಗಳವಾದ ತಲೆಗೂದಲ ಕೊನೆಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಿ ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಬದ್ಧೆಯನ್ನಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಆಚಾರ್ಯರು ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದೊಡನೆ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಹೆಂಗಸರನಡುವೆ ಕುಳಿತಳು. ಅವಕೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಮಿನಿ ಎಂಬವಳು ರಮಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಇದೇನೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬಿಡಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮಂತಹ ಮುಂಡೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳ ಬದುಕಬೇಕಾದ ನಿನ್ನೂ ಬಂಜು ಕೂಡಬಹುದೆ ? ಬೇಗ

ಹೋಗಿ ವೇಣೀ ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊ. ನಿನಗೇಕೆ ಪುರಾಣದ ಚಿಂತೆ? ನಮಗಂತೂ ತೀರದು” ಎಂದಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೊತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಪಮತಿಯು — ಇದೇನನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ಭಾವಂದಿರ ಕಟ್ಟಳೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಾರದು. ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಭಾಗವತದ ಮೂರಕ್ಷರವಾದರೂ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಹೊರತು ನಿಂದ್ರಿಸ ಕೂಡದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯಂತೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಮಣಿಯು ಒಂದುದಿನಸ ಪುರಾಣ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಏನು ಸುಖವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಿ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಒಂಬತ್ತು ಚಿಂತೆ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಚಿಂತೆ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದವೇಳೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೂರಾರು ರೋಗಗಳಿಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನಿದ್ರೆಗಟ್ಟು ಆಹಾರಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮಗುವು ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಮಾಡಿತೆಂಬ ವರರ ದೂರನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಹಿಸಬೇಕು ಹತ್ತುವರಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣಮುದ್ದು ಎಂಬಂತೆ ಆ ಹುಟ್ಟಿದಮಗುವು, ಕುರೂಪಿಯಾದರೂ, ಕುಣಾಂತಕವಾದುದಾದರೂ ಭಗವಂತನು ಕೊಟ್ಟ ವ್ಯಾಪೋಹದಿಂದ ಮುದ್ದಾಡುವರು. ಹುಟ್ಟಿದಮಗುವು ಗಂಡಾಗಿ ಅಕ್ಷರಸ್ಥನಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು, ಇಲ್ಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಸೂಚಕವಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ತಂದೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವು ತೀರಿತು, ಆಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾದರೂ ಜನ್ಮವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವಾದರೂ ಅರಿತಿರುವಿರವೆಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ಪ್ರಬುದ್ಧಳಾಗುವ ಸಮಯ ಬಂದೊದಗುವುದು. ಸರಿಯಾದ ಅಳಯನು ಸಿಕ್ಕಬೇಕೆಂಬ ಚಾನನದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹುಡುಕಿದಾಗ್ಯೂ ತಾವು ಬುದ್ಧಿವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಕೂಲಿಲ್ಲದೆಯೂ ತಮಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರದಕಡೆ ಸಕಲಕೂಟಗಳು ಕೂಡಿಬಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೋತ್ತಮ ಬಹು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯು ಬುದ್ಧಿ

ದಕಡೆ ಕೆಲವುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೂ ಬಹು ವುದಿಲ್ಲ ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಯಾವುದೂನೂ ಬದಗದೆ ಕಾಲ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದು. ಕಡೆಗೆ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ ಎಂದು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವರನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧಾರಾಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವರು. ಆಪ್ಪುಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಕನ್ಯೆಯು ಬಂದೆರಡುತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಮೈನೆರೆಯುವ ಹಾಗಿರುವಳು. ಆಫವ ಪ್ರಬುದ್ಧಳಾಗಿ ದ್ವಾಗ್ಯ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಅಂಜಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುವರು. ಇಂತಹ ಅವಸರದ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಯವ್ವನ ಸಮಗುಣ, ಸಮರೂಪ ಮೊದಲಾದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಅನುಕೂಲ ದಾಂಪತ್ಯ ದೊರೆಯುವುದು ಆಪರೂಪ, ಪ್ರಾಯಸಸುಖಗಳಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅರವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಮದುಕನಾಗಲಿ ಆಫವಾ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರಲೇಕೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗದಂತೆ ಕೆಲವುದಿವಸಗಳು ಮೂತ್ರ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಕು ಮಾರವಯಸ್ಸಿನ ಪತಿಯು ದೊರೆಯುವನು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖವನ್ನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಪತ್ನಿ ಆಫವ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ವಿಷಯವಿರಾಗವಾಗಿದ್ದು ಪತ್ನಿ ವಿಧುರನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂತಲೋ ಆಸ್ತಿಗೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂತಲೋ ಮುಪ್ಪಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾದವನ ಪತಿಯು ಪುಣ್ಯವೆಷ್ಟಿರಬಹುದು. ಅವಳು ಪತಿಯ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸದಲ್ಲಿ ಆತನು ಯಮನ ಮನೆಯನಲಂಕರಿಸುವನು. ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನ ಗಂಡನು ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಾಜಕೀಯಭಾಷಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿ ವಿತ್ತೋಪಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ತಿಳಿಯದೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಗತಿಯನ್ನುವಂತೆ ರಾಜ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಭಗೀರಥಪ್ರಯತ್ನವಂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

ಒಂದೇ ಮೃಗವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರೆ ಯಾರ ಬಾಣ ದಿಂದ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ದೈವಾನುಕೂಲದಿಂದ ಸನ್ನಾಹಕಾರಿಯಾದವನೊಬ್ಬನ ಪತನವಾಗುವುದು. ಮಿಕ್ಕವರು ವೈಫಲ್ಯದ ಮಾರಾಗುವರು. ಅದರಂತೆ ಬಹುಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆಪ್ತರೊಳಗೆ ಕಂಡಂತಿಗೂ ತನಗೂ ಅನ್ನವಸ್ತುಗಳಿಗನುಕೂಲಿಸಾಲದೆ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವನು ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಾನಂದಿರು ಘನವೈದುನರು ಆತ್ಮಿಗೆ ನಾದಿನಿಯರು ನೋಡಲಾದವರ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಕೊಂಡು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಗರ್ವಾಳಯಂತಲೂ, ಮೌನವಾಗಿದ್ದರೆ ಮೃಗುಮುಚ್ಚಿಯಂತಲೂ, ಉದರವೂರ್ತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯವಳಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ತಿಂದರೆ ಗರ್ವಿಪ್ರಳಂತಲೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದೂಷಿಸುವರ ಮುಂದೆ ಶವದಂತೆ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆಫನಾ ಆಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಹೆಂಡರುಗಳಧೀನದಲ್ಲಿ ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಳಿಗೆ ಕೇಡಾಗಿರಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಬ್ಬ ತಾಯಿಯು ಅಮ್ಮಾ ಆತ್ತೆಯ ಮನೆಯು ಸೌಖ್ಯವಾಗಿತ್ತೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮೋಣಕ್ಕೆ ಎಲುವಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಏಟು ತಗಲಿದವಾಗಿತ್ತೆಂದಳಂತೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇರೋಣವೆಂದರೆ ದೇವರು ಇರಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಲಪತಿಯು ನಿದ್ರಾದಿ ದೇಹಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಹೋರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿದುದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾದ ದೃಷ್ಟಿಮಾಂದ್ಯ, ದೇಹದೌರ್ಬಲ್ಯ, ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಉಪನೇತ್ರವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಬದ್ಧವಾದವನು. ಬಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾತುರನು ರಾತ್ರಿಯೊಳು ತೂಕಡಿಸಿ ಮೈಮರೆತು ನಿದ್ರೆಯು ಬಂದಿರತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಜುಟ್ಟಿನ ಕೊನೆಗೆ

ಹುರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮಾಳಿಗೆಯ ಅಂತೆಗೆ ಬಿಗಿದು ಕೋಣೆಯ ನಡುವೆ
 ಕೂತು ಓದುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಒಂದುಸಲ ನಿದ್ರೆಯು ಬಂದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
 ಬೊಂಬೆಯಾಟದನು ದಾರವನ್ನು ಎಳೆದು ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ
 ಹಾಗೆ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಮುಂದಿನ ವಾರದಲ್ಲಿ
 ನಡೆಯುವ ಸಕಲಕಲಾ ಸಮಾಜದ ಕಲಾಕೌಶಲ ಪ್ರವೀಣನೆಂಬ
 ಬಿರುದಿಗೆ ಅರ್ಹನೆನಿಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿರು
 ವೆನು. ಇಂತಹವರು ಎಂತಹ ಘನಭೇಷಜಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪೂರ್ವಪ್ರಾಯದ
 ಲ್ಲಿಯೇ ಪರಲೋಕಮುಖರಾಗುವದೇನಾತ್ಮರೈ? ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕುಂತಿ
 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ ವೈಧವ್ಯವು ತಪ್ಪದು.
 ನಾನಾವಿಧ ಕೇಶವರ್ಧಕ ತೈಲಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅರೇಕೆ ಮಾಡಿ ಬೆಳಸಿದ
 ಜಾನುಗಳಿಗೆ ತಗಲುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳ ಬಣ್ಣದ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ತನಗೆ
 ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹಿರಿಯರ ಕಟ್ಟಳೆಗೆ ಮಾರಲಾರದೆ ನಾಪಿತನ ಕರುಣ
 ವಿಲ್ಲದ ಕತ್ತಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪ ವೊಡಲಾದ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ
 ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ ವೊಡಲಾದ ಮಂಗಳ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಸಿ ವಿವಿಧ
 ವರ್ಣಗಳ ಸೀರೆಯನ್ನು ಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಬೇಸರವಾದುದೂ ಸದಾ ಬರೇ ಕೆಂಪು
 ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಎದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಯುವಷ್ಟು ಹಸಿ
 ವಾದರೂ ಎರಡುಹೊತ್ತಿನೊಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆಪ್ತನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಏಕಭುಕ್ತಳಾಗಿರಬೇಕು.
 ಯಾರೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಅವಶ್ಯ ಹೋಗಬೇಕಾ
 ದಾಗ ಯಾರು ಯಾವ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಡುವರೋ, ಯಾರು
 ಯಾವ ಶುಭ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿರುವರೋ, ಯಾರಿಗೆ ತಾನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ
 ದರಿಂದ ಏನು ಕಲಸಕಟ್ಟು ಬೈಯ್ಯುವರೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೊಂಡು ತಲೆಯ
 ಮೇಲೆ ಸೆರಗುಹಾಕಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಡಬಿಡದಹಾಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು
 ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸಬೇಕು. ಒಂದುಹೊತ್ತಿನ ಕೂಳಿಗೋ

ಸ್ತರ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕಾಲ ವೇದಲು ನಿಶಿಯನರಗೂ ದುಡಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಮಿತಾಹಾರದಿಂದ ರೋಗಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸುಗು ಬಾಣಂತಿತನ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹರೊಬ್ಬರು ಬಂದು ಸಂಸಾರ ಕ್ಷಿರಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಇಷ್ಟಪಡಬಹುದು. ಅವರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಬದಗಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಿಚಾರಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಮೆ. ಆ ಉದ್ಯೋಗದವರು ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ದುರ್ಲಭ.

ಇಂತಹ ಅವಕಾಶಿಯರ ಅಂತರ್ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಕರ್ಣಕೋಶವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಾರದೆ ಪರೇಂಗಿತ ಪ್ರಜ್ಞರಾದ ಸಾಮಾಜಿಕಸಿದ್ಧಿಯ ಉನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಕಂಕಣವಾದ ಕೆಲವರು ಮಹನೀಯರು ವಿತಂತುಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವರ್ಗಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣ ವ್ಯಾಪ್ತವ್ಯವಾಣಾನುವಾದ ಪೂರ್ವಕ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಅಕುಂಠಿತ ಪ್ರಯತ್ನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವವುಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರನರ್ವಿವಾಹಗಳುನಾತ್ರ ನಡೆದುವೆ ಹೊರತು ಅದೊಂದು ಅಚಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ಪತಿಯ ಪರಿಗ್ರಹವೇ ದುಃಖಮೂಲವಾಗುವುದು. ಅದು ಮಾಡದಿರುವುದೇ ಲೇಸು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರಮಣಿಯು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಭಾವನವರು ಅವಳಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವರು. ಅವರ ವಚನವನ್ನು ರಮಣಿಯು ರಾಮನಚನದಂತೆ ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸುವಳು ಎಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಶೀಲಿನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಕಷ್ಟಸುಖ ವಿಶ್ರವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತಮಗನುಕೂಲವಾಗಿ ಕಷ್ಟಾಂಶವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಮಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಕೊಡದಿರುವುದಕ್ಕೆನು ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ದೇಶಯಾತ್ರೆಯಿಂದಂಟಾದ

ಫಲ.

ಸತ್ಯವ್ರತನು ಪ್ರಯಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಹಿತವಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಸಹೋದರರು ಆರನನಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿ ವೃಕ್ಷನಾದ ಸುಖೀಲನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ತಿಲಕನಿಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮೂಡಲು ದಿಕ್ಕಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ತಿಲಕನಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪಾಲನವೆಂಬ ಕಬ್ಬದ ಅರ್ಥವೇ ತಿಳಿಯದು. ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಸೇರಿ ಪಟವನ್ನಿಟ್ಟು ಪಗಡೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮೃಗಯಾ ವಿನೋದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಹೊರಟು ಬಕ್ಕಲಿಗರ ಹೋಲಗಳನ್ನೂ ರಾಜನ ಕ್ರೋಧಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರರಾದ ಋಷಿಗಳಾಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಕಾಮಿನಿಯರನ್ನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಯುಷ್ಯವಾಣವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ವರ್ಷಾಪ್ರತಿ ಬರುವ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಕೊಡುವ ಸುವರ್ಣದಾಯವು ಈ ಅಧಿಕಾರದ ರಾಜಾದಾಯವು ಸಾಲದೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಪೋಷ್ಯವರ್ಗದವರ ದುಃಖಜ್ವಾಲೆಗೆ ತುವುದ ಅಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಯಿತೆ ಹೊರತು ಅನರನುರಾಗವು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತಲಾ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಹಡಗಿನಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಸ ಗಾಳಿಯು ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯು ಬೀಳಲನಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ವೋಡವು ಕವಿತು ತುಂತುರು ಹನಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಮೂರು

ತವು ರಭಸವಾಗಿ ಬೀಸಿತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೆಸುರು ಚಳಗೋ ಸ್ತರ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಾಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉರಿಯನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ದೀಪವೆಂದು ಭ್ರಮೆಪಟ್ಟು, ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಯಹಡಗು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗೆ ತಗಲಿ ಕಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಗಾಜಿನ ಗೋಳವು ಬಡೆಯುವಂತೆ ನುಚ್ಚುನುರಿಯಾಯಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನೊಬ್ಬನು ಅತಿಸಾಹಸಿಯಾದ ಕಾರಣ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಭಸುಪಡದೆ ಈ ಸುತ್ತ ದಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, ಎಲೈ ದ್ರೋಹಿಗಳರಾ! ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ವಿನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿಂದು ಜೀವಿಸಿ ಮನುಷ್ಯಾರ್ಥಕ ಪಾಪ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹೋದರಪ್ರಾಯರಾದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ನಿಮ್ಮ ಉರಿಯಿಂದ ವೋಸವಾಡಿ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಾ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಮನು ಹೀಗೆಯೇ ಸೆಳದೆಯ್ಯಲಿ ಎಂದು ವೋದಲಾಗಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೈದನು. ವಿನಿಗೆ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂದು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಬೆಸುರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಅರುಣೋದಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಊರೊಳಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಓಲೆಕಾರನನ್ನು ಕರೆತಂದನು. ಅನನು ಬರುತ್ತಲೇ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಈ ಕಂಟಕದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಡಗು ಕಡಲಿನಪಾಲಾಯಿತು. ವೋಸಹೋದವು. ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಬಡವೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಎಸೆದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ಷದಮೇಲಾದರೂ ಸಿಕ್ಕುವುದು.

ಓಲೆಕಾರ—(ಸತ್ಯವ್ರತನಂತೆ ಗುರುತು ಹಿಡೆದು) ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆ ದೋರೆ. ಸ— ಇಂತಹ ದ್ರೋಹಿಗಳು ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಊರುಮುಂದಿನ ತೋರಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹದ್ದು ವೋದಲಾದ ಮಂಸಾಹಾರಿಗಳಿಂದ ಕಿಳಿಸಿ ಇತರರು ಇಂತಹ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ಓ-ಹಡಗು ಮುಳುಗಿದವರು ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಅನರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಾರದೆಂತಲೂ ಈ ಬೆಸ್ತರು ಹೇಳುವರು. ಸನಗನುಕೂಲವಾಗಿರುವಾಗ ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಏಕೆ ಊಹಿಸಬಾರದು ?

ಸ-ಬಳ್ಳೇ ನೆಪ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಓಲೇಕಾರನು ಒಂದು ಬುಗಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡದಿರಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿಯ ನಿಂತಿದ್ದನು.

ರಾಜ್ಯ ಧರ್ಮಿಣಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾ

ಪಾವೆಪಾಪರತಾಃ ಸದಾ ||

ರಾಜಾನಮನುಸರ್ತಂತೆ

ಯಥಾರಾಜಾ ತಥಾಪ್ರಜಾಃ

ಎಂಬಂತೆ ಉಗ್ರನ ಚಾಕರನಾದ ಆ ಓಲೇಕಾರನು ನಿಷ್ಕರುಣನಾಗಿ ಯಾರೆಲಾ ಬನ್ನಿ. ಇವರನ್ನು ನಮ್ಮತೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಾಡಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿ-ಎಂದನು.

ಸತ್ಯವ್ರತ ತಪ್ಪಿದ ನಿಮೆಯು ಉಗ್ರನ ರಾಜ್ಯವಾದಕಾರಣ, ಸತ್ಯವ್ರತನು ತನ್ನವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವನೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವು ಉಗ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಕೂಡಲೆ ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಕರೆಸಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತನೊಂದಿಗೆ ಹಿರಗೊಂದನು -

ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂಬ ಕುಶದ್ವೀಪದ ಬುದ್ಧ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಬಲೆಸುಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವರು. ಅದು ಹಾರಿಹೋಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವು. ತಾವು ಸುಖಿಯನನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಸತ್ಯವ್ರತನಾತಿಥ್ಯ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಆತನ ಪರಿಚಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲವೆ ?

ಪು-ಹೌದು. ಉಂಟು ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ನಿರ್ದಂಚನೆಯಿಂದ ಪಾರ ವಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸುವನು. ಅದೇಕೆ ಲೆಗೆ ಕೇಳುವಿರಿ, ನಾನು ಆ ದೇಶದವನಲ್ಲವೆ? ಅವನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಾರಭ್ಯ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಲೆ ನು.

ಉ-ಸುಲಲನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಆ ದ್ವೀಪದಮೇಲೆ ನನ ಗಿರುವ ಬಾಧ್ಯತೆ ತನುಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇರಬಹುದು. ಸುಲಲನ ತರುವಾಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನು ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವನು. ಎ ತಹ ಆಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಯುಕ್ತ ತೋರಿಸಿ ಆತ ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪು-ಹಾಗಾದರೆ ಆತನು ಸಿವ್ಯ ಅತಿಥಿಯಲ್ಲವೆ?

ಉ-ಹರಿ! ಹರಿ!! ಅವನು ನಮ್ಮ ಅತಿಥಿಯೆ? ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮೃಗಯೆ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಹೊ ಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಣೆಯಬರ ವಿದ್ದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡಬೇಕಾಗಿ ಧೂಮನಾಕೆಯು ಮುಳುಗಿ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಓಲೇಕಾರರು ದುಡ್ಡಿನ ಆಶೆಯಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಹಿಂಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಎರತ್ತಮಾನ ಬಂದುದರಿಂದ ಬೇಗ ಆರಸುನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು

ಪು-ಆ ಹಾಳು ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ಫಲವೇನು? ಲೋಹದ ಚೂರಿನಮೇಲೆ ದೊರೆತನದವರ ಆಕೃತಿಯ ಚಿನ್ನೆಯು ಸೋಕಿಸಿ ಗಾತ್ರದಿಂದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬಹುದೆ? ಎದೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಚಲ್ಲಿ ನಿನ ಗಾಗಿ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಡಿರುವನು. ಇದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ.

ಉ-ಹುಚ್ಚರಾಗಿ ತೋರುತ್ತೀರಿ. ವಿಪ್ರಾಃ ಪಶ್ಚಮಬುದ್ಧಯಃ ಎಂಬುವು ಸು ನಿಜ. ಕೃಲಿದ್ದ ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ವೋದೆಯಲ್ಲಿನ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದುಂಟೆ? ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಾನು

ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಿನ್ನ ತಕ್ಕ ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ ಸಲ್ಲಾಪದಿಂದ ಕುಶಲ್ವಿಯ ದಾಧಿಪತ್ಯವು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಲು ಸಹಾಯಕನಾಗುವಂತೆ ವಾಗ್ದಾನ ಕೊಡುವಹಾಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಎಂದು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆನು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದುದರಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಸತ್ಯಸಂಧನಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪಲರಿಯನು. ಸತ್ಯವ್ರತನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕುಶಲ್ವಿಯವು ನಮ್ಮದಾದರೆ ಆತನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮುಖ್ಯವಿತ್ರನಾಗುವಂ ನಿಮ್ಮವರ ಮಾನವು ಹೆಚ್ಚುವುದು.

ಪು-ನಿಮ್ಮ ಯೋಚನೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ನೀನೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮಾತಾಡಿಲ್ಲ. ನಿಲನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಅನರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸಂಭಾಷಿಸಿದಮೇಲೆನಾಗುವುದೆಂದೆ ನೋಡುವ. ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆಯುವುದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ.

ಉ-ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಆಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆನು. ಅಗೋ ನೋಡಿರಿ. ಸತ್ಯವ್ರತನು ನೆಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ನಾನು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೇಳಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತಿ ಗೆಳೆಯನೆ! ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಟೆಯಾಡಬಹುದು ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ.

ಸ-ಆಗಲಿ. ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಬಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ.

ಉ-ಸರಿ ಇದೇನು. ರೇಣುಪದ್ವತೋಪಮವಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಾದಿವಸ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸರಿಬರಲಾರದು.

ಸ-ಬಹಳ ದಿವಸ ಯಾರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿಲ್ಲುವುದು ಮರಾಧೆಯಲ್ಲ. ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಪರಸ್ಪರ ದೂರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆತಾನೆ ವಿವ್ಯಕ್ತವು ತಗ್ಗದು. ಅದರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದರೆ ನೀಲನೊಡನೆ ತರಳುವೆನು.

ಉ-ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸವೇ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಆರವನೆಯನ್ನೂ ವಿಹಾರವನವನ್ನೂ ಇತರ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಹೋಗಬಹುದೆ?

ಸ-ಅವೆಲ್ಲ ಈಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಉತ್ಸವವೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ಮೊಂಡದಂತೆ ಅಡ್ಡಲಾದೆನು. ಬಹಳ ವಿಘ್ನಕರನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇಗನೆ ಸರಿದುಹೋಗಬೇಕು.

ಉ-ಬುದೆರೆಡು ವಾರಗಳು ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ತೀತಪ್ರದೇಶವಾದ ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವುದು ಅದ್ದೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಉಷ್ಣರಾಜ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕೊಂಚ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಡದೆ ?

ಸ-ಆ ತೀತದ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಯಾವರೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದರೆ ಸಾಕು.

ಉ-ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ತಿನ್ನಿಸಿ ಪೀಡಿಸುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನಾಳೆಯದಿನ ಹೋರಡು. ಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪಿದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯವಾದೆನು. ಕಲವು ಮಾತುಗಳು ಹೇಳುವೆನು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡಿಸಿಕೊಡು. [ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭೋಜನದ ವೇಳೆಯಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಆರೋಗಣೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟರು.]

ಊಟದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೀವಾಧಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೀಗೆಂದನು

ಏನು ಮಾತುಗಳು ನಾನು ನಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದನು ಏನಿರಬಹುದು? ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದೆ ಇರಲಾರದು. ಎಷ್ಟುಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಉಗ್ರನಿಗೆ ಧನಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಸುಶೀಲನು ಮೊದಲೇ ಎಷ್ಟೋಪಲ ಹೇಳಿದನು. ವಿಧಿಶಿಖಿತವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಾಗೃಹದಂತಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹೊತ್ತದಹಾಗಿದೆ ಎಂದು

ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು ಆಗ ಒಬ್ಬ ಓಲೈಕಾರನು ತಡೆಯಲು 'ಇದೇನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾವಲು' ಎಂದು ಆ ಭಂಟನನ್ನು ಹೊಡೆಯಿ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ರಜಪುರೋಹಿತನು ಬಂದು ಕೊನೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ "ಸತ್ಯವ್ರತನೇ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಈ ದೇಶದವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಂದೇನಾದರೂ ಆಪಾಯ ಸಂಭವಿಸಿತೆಂಬ ಅನುಮಾನ ದಿಂದ ನಿನ್ನಂಗೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನೆಸಗುತ್ತಿರುವನು. ಮತ್ತೆ ಲನು ಯೋಚನೆ ಯೂ ಬೇಡ" ಎಂದು ಉಗ್ರನಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಪರಿಯಾಗಿ ವಿನಯಿಸಿದನು.

ಸ-ಹಾಗಾದರೆ ಕುಶಲವಂತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಿಡಲಾರದೆ? ಏನೋ "ಮಾತುಗಳ" ನಾನು ನಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಉಗ್ರನು ಹೇಳಿದನು ಅದೇನು? ನಿನ್ನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು, ಈಗೇನೋ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಬಂದು ಹೊರವೂನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವಿ. ಇಷ್ಟುವಾ ತ್ರದಿಂದ ಮಾತೃದೇಶವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೋಗಿರದು. ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳು.

ಪು-ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಮಾತೃದೇಶ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರನು ಕೇಳಿದಹೋಗುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೂರ ಹೋದ ಮಗುವು ಬಾರದಿರಲು ಗೋಳಿಡುವ ತಾಯಿಯಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿಕೊ,

ಸ-ಅದು ಗೌರವವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ?

ಪು-ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳು. ಆಮೇಲೆ ಕೇಳಿದರೂ ಆಗಲಿ.

ಸ-ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಯುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವು. ತಾವು ವೇದವೇತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದೆ?

ಪು-ದೇಶಕ್ಕೇನನಸ್ಥೆಯಾದರೂ ಬರಲಿ ನಿನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಸುಳ್ಳುತಿ ಕುಶದ್ವೀಪವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸು.

ಸ-ಅಸರಿ ನಮ್ಮ ದ್ವೀಪದಿಂದೇನಾದರೂ ವರ್ತಮಾನ ಬಂತೆ ?

ಪು-ತಿಲಕನ ಅನಾಯಕ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಚಿತ್ತಕ್ಷೋಭ ವೃಂಟಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುಲವರ್ಧಿಸಿಯು ಸಹೋದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವಳು.

ಸ-ನುದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನು ಬಿಟ್ಟು ಗಯ್ಯಾಳಗಳು ಹೀಗಲ್ಲವೆ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರುವುದು ? ಕುಲವರ್ಧಿನಿ ಎಂಬ ಚಲೋ ಹೆಸರನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹೆತ್ತವರು ಏಕಿಟ್ಟರೊ. ಹೆಗ್ಗಾದರುನಾಡಿ ಕೂಡಿದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಉರಿಗೆ ನೋಗಬೇಕು.

ಪು-(ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲದೆ ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು) ಅಯ್ಯೋ ಉಗ್ರನು ಎಲ್ಲಾ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಳುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನೀನು ಕದಲದ ಹಾಗೆ ದಿಗ್ವಂಧನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಎದುರುಹೇಳದೆ ಊರು ಸೇರಿಕೊ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕವನ್ನು ನೋಡುವಿ ಇಗೋ ನೋಡು ನಿಲನು ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಆತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವಿಚಾರಿಸು. ಉಗ್ರನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸ-[ನಿಲನನ್ನು ಕುರಿತು] ಆಪ್ತ ಮಗುವೆ ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರುವೆಯಾ ?

ನೀಲ-ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಂಜಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ ನಮ್ಮ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ನಾನು ಮರಳಿ ನೋಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ದುಷ್ಟನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ನಿನ್ನಿಂದಾಗಲಾರದು.

ಸ-ಏಕೆ ಮಗುವೆ ? ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದರೆ ಆಯಿತು.

ನೀ-ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರಬಾ. ನಿನ್ನೆಯದಿನವಾನಿರುವ ಗವಿಯಮುಂದೆ ಯಾರೊಡನೆಯೋ? ಉಗ್ರನು ಏನೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹೋದನು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದೆನು.

ಸ-ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಂಜುಕುಳ.

ನೀ-ತಾನೇ ನನ್ನ ದ್ವೀಪದ ದೊರೆಯಾಗುವಂತೆ.

ಸ-ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ

ನೀ-ಹೀಗೆನೂತ್ರ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಡ.

ಸ-ನುಗುವೆ! ನಿಜವನ್ನೇ ಸರ್ವದಾ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ನೀ-ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ ಸುಳ್ಳುಹದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪ್ರಾಣವು ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸುಳ್ಳುಹಬಹುದು ತನ್ನ ಮನೋರಥವು ಸಫಲವಾಗಬೇಕೆಂದು ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯ ವಿನೇಚಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉಗ್ರನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಆಚರಿಸುವನು. ಅವನ ಕ್ರೂರವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ? ನಿರ್ನಿವಿತ್ತವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೀಳಿಸಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ದೇಹವು ಜೊಲಾಡುವಂತೆ ಕೋಪಿಯನೊಲೆ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಸಕುಟಂಬವಾಗಿ ಬಂದುನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡು.

ಸ-ನಾನು ಸತ್ತರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಾರೆನು.

ನೀ-ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೋಸ್ಕರವಾದರೂ ಹೇಳು

ಸ-ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಸ್ತೋತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲವೇ ಎನು?

ನೀ-ಎಲ್ಲರೂ ಉಂಡು ತಿಂದು ದಣಿದಮೇಲೆ ನಾಯಿಗೆ ಅನ್ನವಿಡುವ ಹಾಗೆ ಅರಹೊಟ್ಟೆಯಷ್ಟು ತಾದು ಸುರಿಯುವರು. ರಾತ್ರಿ ಯಾರಾದರೂ ದೀಪನನ್ನ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾದಿರುವ ಮನೆಯಮುಂದೆ ಹಾಮಹೋದರೆ ಅದರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಳಗೆ ಬಿದ್ದಷ್ಟೇ ಬೆಳಕು. ನೀನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕತ್ತಲೆಯ ನರಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ, ನೀನೂ ಸುಖಿಯಾಗು. ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕುವುವು.

ಸ-ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಮನುವ್ಯನಿಗೆ ಹಾನಿ ವೃದ್ಧಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ನುಡಿದು ಸಾವಿರನರ್ಷ ಬದುಕಿ ಫಲವೇನು ?

ನೀ-ರಮಣಿಸು ವಿಧವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ಸ-ಅಹಾ ! ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಲಾಗದು.

ನೀ-ದೇಶವು ಹಾಳಾಗುವುದು.

ಸ-ಅದು ಇನ್ನೂ ಅಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನೀ-ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯ ತಲೆಯಮೇಲಿಳಿಸಿ, ಸದಾ ಜಪವಾಚಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜುಟ್ಟಿನಂತೆ ಗಡ್ಡವನ್ನೂ ಕೊಂಬಿನಂತೆ ಉಗುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡು ಕೂತಿರುವ ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಸುಶೀಲನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಉಗ್ರನು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ವಾಹಿನಿಯಂತೆ ಮೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಸುಶೀಲನಮೇಲೆ ಬೀಳಲು, ಆತನು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ನಿರಾಶ್ರಯರಾಗಿ ತೇಲಾಡುತ್ತ ಬೇಗನೆ ಸಮುದ್ರತಾಯಿ ಪದವನ್ನು ಸೇರುವರು. ಎನ್ನುವಷ್ಟರೊಳಗೆ ಉಗ್ರನು ಪುರೋಹಿತನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಬಂದು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಬೇಗಹೋಗಿ ಅಜ್ಜಿಯಂತೆ ನಡಿಸೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆಯ್ಯಾ ಸತ್ಯವ್ರತನೆ, ಏನುಹೇಳಲಿ? ರಾಜನಾದ ನನಗೆ ಬೈದವನ ನಾಲಿಗೆ ಕೊಯಿಸಲಾಪ್ಪಣ್ಣೆ ಪಿಸಿದನು. ನನ್ನವಂಶವು ನಿರ್ವಂಶವಾದರೆ ನೋಡೇನೆಂದು ಹಾರೈಸಿರುವನ ಕುಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೀಳಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆ ಜನ್ಮ ಶರಣುನೆಯಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಏನು ಕೆಲಸಮಾಡಿಸರೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತೀರಿಸಲೇಬೇಕು.

ಸ-ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡುವುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉತ್ತಮ. ಜನರು ಅಂತಹ ರಾಸದ್ರೋಹ ಸೂಚಕವಾದ ಮೊತುಗಳನ್ನಾಡದಂತೆ ಅವರನ್ನು ನಯಭಯಗಳಿಂದ ಪಾಲಿಸುವನೇ ರಾಜ್ಯತಂತ್ರ ನಿರ್ವಾಹಕಾರಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅಂತಹ ಬಿರುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬರಲಾರದು.

ಉ-ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಲೆ ಕಡಿದವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಸಬಹುದು. ಇವಲ್ಲದೆ ಖೇರಗಂದಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಲು ನಾವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ.

ಸ-ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ತಪ್ಪುಗಳು ಮಾಡಿದವರು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಎರಡೇ ಟುಗಳು ಹೊರಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇ ಹೊರತು ಇಷ್ಟು ಕ್ರೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉ-ನಿಮ್ಮ ಸಾಧುಗಣ ನಾನರಿಯನೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶದವನೊಬ್ಬನ ಕಣ್ಣನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೇವದತ್ತನು ತನ್ನೆದುರಿಗೇನೆ ಕೀಳಿಸಲಿಲ್ಲವೆ?

ಸ-ಇಂತಹ ಅಬದ್ಧ ನೀವು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳಬಾರದು.

ಉ-ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗಲಿ. ನೀನು ಸತ್ಯವಾದಿ ಎಂಬುವುದು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನು. ಒನಗಳು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜವೆಂತಲೇ ಇವ್ಯುದಿನಸ ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನ ಸಮಾನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಲ್ಲ.

ಸ-ಹಾಗಾದರೆ ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ; ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು.

ಉ-ಕಳುಹಿಸುವೆನು. ಸುಖೀಲನು ಬಹಳದಿನಸ ಬದುಕುವಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಸ-ನಿಜ, ನಿಜ.

ಉ-ಸಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಾರು ದಿಕ್ಕು?

ಸ-ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಉ-ತನಗೆ ದೊರೆತನವಾದರೆ ತನ್ನ ತರುವಾಯ ನನಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಸುಖೀಲನಿಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೀನು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಿಯಾ?

ಸ-ರಾಜಪುರೋಹಿತನು ಮತ್ತು ನೀಲನು ಸತ್ಯವ್ರತನ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತು ಇಗೋ ಈಗಲೇ ಸಮಯ; ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡು ಎಂದು ಮೊಟ್ಟನೆ ಹೇಳಿದರು.

ಸ-ಸುಖೀಲನು ತನ್ನ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಸಭಿಕರು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಆಗಲಿ.

(ಪುನಃ ಪುರೋಹಿತನು ಮತ್ತು ನೀಲನು ಕೈ ಹಿಡಿಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನನ್ನ 'ರೆ' ಕಾರವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು. ಬೇಗ ಪಂಡಿತವಾಗಿ 'ಆಗಲಿ' ಎನ್ನು ಬಾರದೆ? ಎಂದರು.)

ಉ-ನೀನು ಸಹಾಯಕನಾದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಇಟ್ಟಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ದ್ವೀಪವು ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ದ್ವೀಪದ್ವಯ ವನ್ನೂ ನಾನೇ ಆಳಲು ಆಗಲಾರದು. ನನಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೀನೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುವಿ.

ಸ-ಆಗಲಿ; ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು.

ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ೧೦-೧೨ ವಯಸ್ಸಿನ ಉದಯಾದಿತ್ಯನಂಬ ಉಗ್ರನ ಬಬ್ಬನೇ ಮಗನು ಸಭೆಗೆ ಓಡಿಬಂದು, ಆಪ್ಪಾ! ನೀನು ಆಟಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪದಾತಿಯ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕೊಯಿದೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿಯು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕಾರು ಏಟು ಹೊಡೆದಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪದಾತಿಯನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ಅತ್ತನು. ಉಗ್ರನು ಮಗನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುದ್ದಾಡಿ ಅವಳು ಕೆಟ್ಟಳು, ನಿನಗಿನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ಅವನೊಡನೆ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಆಡಿಕೊ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸನಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಯಾರೆ ಅ! ಹೊರಗೆ ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪದಾತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನಿಗೆ ಧಂಡನಾಥನಿಗೆ ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಕಡೆಗೆ ತಿರಿಗಿ.

ಉ-ಅಷ್ಟೇನಾಕು. ನೀನು ಸುಖ್ಯಾಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಬಹಳ ದಿವಸವಾಯಿತು. ನಾಳೆಯದಿನ ಹೊರಡು [ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿನಗೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಗಿ ಹೋದವನೆಂತೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು | ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೇನೋ ತುಂಬಾ ನಂಬಿಕೆ

ಯುಂಟು. ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯವರು ಉಪ್ಪು ವ್ರದಿಲ್ಲವಾದ ನಿಮಿತ್ತ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರನಾಣ ಮಾಡು.

ಆಗ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಬಹುಕೋಪ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಪುರೋಹಿತ ಮತ್ತು ನೀಲರ ಬಲವೆದ್ದಂಥನದಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಿರಿಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಉಗ್ರನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಲು : ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಪಿತೃಧರ್ಮಗಳ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ನೆರವೇರಿಸದ ಕೆಲ ಸಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ದೊಡ್ಡವರಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತ, ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರಿಗಿ ನಿರಾಯಾಸದಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿ ಮೊದಲು ತಿಲಕನ ಅಧಿಸತ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕುರಿಗಳಷ್ಟು ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದ ಜನರಿರುವ ಉತ್ತರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ತಾನು ಉಗ್ರಶಾಸನನೆಂಬುದನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಿಳಿಸಿದುದು ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೂರಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅತಿ ದಯಾಶಾಲಿಯೂ ಆಹುದೆಂದು ಮಗನಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ, ಉಗ್ರನು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಾವಿನಕಾಯಿಗಳು ದುರುವುದಿಲ್ಲ ; ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಮನೋದಾರಧ್ಯವುಳ್ಳ ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿ ಅವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ನಾವು ಬಂದುದೇವ್ಯೋಗವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಅದು ಹೇಗೆ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕೋ ದೇವೈಕವೇದ್ಯವೇ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದು. ಬೇಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಪ್ತನೇ ಪಡೆದು ಮನಸ್ಸು ದಣಿಯುವ ಹಾಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟ ಸತ್ಯವ್ರತನು ತಾನೇ ಉಗ್ರನೆಂಬ ವ್ಯಾಧನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಾಗ್ಧನ ವೆಂಬ ಪಾಣಸನ್ನು ಲಂಚವಾಗಿ ತೆರಬೇಕಾಯಿತು.

.ವಿಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:

ಸುಖೀಲನ ಹಂಕೆ.

ಸುಖೀಲನು ಪರಮಸಾತ್ವಿಕನಾಗಿ ಮಿತಾಹಾರ ವಿಹಾರಗಳಿಂದ ಕಾಲ
 ಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪಶೇಷದಿಂದಲೂ
 ಅವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪದಿನ
 ಸದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಶಿಷ್ಯವಾದ ಐಹಿಕಸುಖವನ್ನೂ ಕೂಡ ತ್ಯಜಿಸುವಹಾಗಿದ್ದು
 ಆಚಾರ್ಯಶಿರೋಮಣಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸತ್ಯಧೆಯನ್ನಾಲಿಸುತ್ತಾ
 ಹಿಂದೆ ಐದನೆ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಒಹಿರಂಗವಾದ ಪ್ರಸಂ
 ಗದಿಂದಲೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಚಾಡಿಯಿಂದಲೂ ರಮಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯ
 ವ್ರತನಿಗೆ ಕೊಡದೆ ತಾಪಸಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಸುಖೀ
 ಲನ ಬಳಿಗೆ ದ್ವಿಂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
 ತಾನು ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುರಭ್ಯ ಆಕ್ಷಣದವರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಗ
 ತಿಗಳನ್ನು ವಿಪ್ರರಿಸಿ “ಉಗ್ರನು ನೀಲನನ್ನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಲ್ಲ
 ಅವನಿಗೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಲಸ್ಯ ಕೊಂಚ ಗುಣಮುಖವಾದರೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊ
 ಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನೆಂತ ತಿಳಿಸಿದನು; ಆನುಡಿಗಳು ಸುಖೀಲನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ
 ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ಫುರಿಸಿ
 ದಂತೆ ನನ್ನ ಕಾಲವಂತೂ ವೋರಯಿಸಿತು. ಬಹಳ ಹಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ
 ದೇವಾಯತನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ
 ದ ತೋಟವನ್ನು ಬೆಳಸಿ ಅದರ ಫಲವು ನಿತ್ಯವೂ ದೇವರ ನಿವೇದನಕ್ಕೆ ಬದ
 ಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವೆನು. (ಪ್ರಮಾಣದವಿಷಯವೂತ್ರ ಜ್ಞಾನಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದು)
 ಸತ್ಯವ್ರತನೇ! ನಿನ್ನ ಆಸತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂ
 ಡೆಯಾ ಎನಲು.

ಸೆ-ವಿದ್ಯತಭಾನಾಯಕರಾದ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳಿಂದ ಪ್ರನೀತನಾದೆನು.

ಸ-(ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪದವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತಲುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಶಿಷ್ಟ್ಯರಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು) ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾದ ಕುಲಸ್ಥ ಮತಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷಕ್ತರಾದ ಪಾಮರರಾದ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳ ಮಂತ್ರಗಳು ಆ ಪುರಾತನದ ಪುಷ್ಕರದ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಕೋಪವನ್ನು ಉಪಶಮನ ಮಾಡಲಾರದು. ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಿಷ್ಟ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಟೆಯ ಏಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಪ್ರಭಾವೋಪೇತರಾದ ರಾಮತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಹೋದ ರೆಳದೀತು.

ಸ-(ರಾಮತೀರ್ಥರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ತವಿಸದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಕಡೆಗೆ ತಿರಿಗಿ) ಸ್ವಾಮಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ರಾಮ-ಅಪ್ಪಾ ! ತಥಾಸ್ತು, ನೀನು ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದುದು ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದವಾಗಾಯಿತು. ಮಾತೃವಧೆಯಿಂದ ಆಡಿದ ಮಾತು ನಡೆಸಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆಡಿದ ಮಾತು ತಪ್ಪಿದ ದೋಷದೂಷಿತನಾಗುವುದು ಉತ್ತಮ

ಸುಶೀಲ-ಈವತ್ತೋ ನಾಳೆಯೋ ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ಬಹಳ ದಿನಸ ಬದುಕುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವ್ರತನೇ ರಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ತಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಿರುವೆನು. ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಅವರನುರಾಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಮತೀರ್ಥರ ಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವವೂ ಕೂಡ ಅನೈತಭಾವಣದಿಂದ ನಿನಗಾಗುವ ಕೇಡನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವಹಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮಣಿಯನ್ನು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು ನಾಲ್ಕನೆಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಈಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಘೋರಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ ದೂರದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಉಗ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಾಗಿ ವ್ಯಸನಪಡುವೆನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ನಶಿಸಿ

ಹೋಗುವಂತೆ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥವಾಗಿ ಇವಳನ್ನು ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿರ
ಹೇಳಿರುವೆನು. ಬಾಲ್ಯದಾರಭ್ಯ ಸನ್ಯಾಸಿಯೆ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಮುಷ್ಠಿಗಳೆ
ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ ಶುಕ್ರಾಜ್ಞೆ ಮಾಡುವ ಕನ್ಯೆಯರ
ಮೇಲೆ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸ. ಸಂಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಡಿಸದೆ
ಇರಕೂಡದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುವವಳು ಬೇರೊಬ್ಬ
ಳಿರಬೇಡಿ. ಯಾರಾದರೇನು ನಿನ್ನ ಮನೋಗತಾನುಸಾರ ನಡೆಕೊಂಡರೆ
ಆಯಿತು

ತನ್ನ ಮನೋರಥವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಂಡಿಸುವಂತಹ ಈನೂ
ತನ್ನ ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ರೋಮಾಂಚ ಉಂಟಾಗಿ ಕಾಲುಗಳು ಗತತ್ರಾ
ಣವಾಗಿ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮುಖಕಾಂತಿಯು ಕೆಟ್ಟಿತು, ಪರಸ್ಪರ
ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅದನ್ನು
ಅನುಮೋದಿಸದೆ ಸುಶೀಲನು ಬೇರೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಸವಿಸ್ತ್ರ
ಯಾದನು. ಅದು ವಿಹಿತವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ವಯೋವೃದ್ಧನೋ ಅಧಿಕಾರ
ವೃದ್ಧನೋ ಆದ ಸುಶೀಲನೆಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಂಡಲಿ ಯಲ್ಲಿ ವಾದಿಸುವುದು
ಮರ್ಯಾದೆಯ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೂ ಬಳ್ಳಿಯು ಕುಡಿ
ಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕಿದಾಗ್ಯೂ ಬೇರಿನಿಂದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಸತ್ಯವ್ರತನ
ಭಿಲಾಪೆಗಿದೊಂದು ಅಂತರಾಯವು ಬಂದರೂ ಅದು ತಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯವೇ
ಪ್ರಬಲವೆನಿಸಿತು. ಆಗ

ಸ-ಸಂಯೆ! ನಾವು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸ್ನೇಹ ಪಾಶಬದ್ಧರಾಗಿದೇವೆ.
ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ?

ಸು-ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವೆವೋ ಅದನ್ನು
ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನು. ಆರಾಧಿಸಿದ ಹೊರತು ಆತನ
ದಯೆ ವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕಲಾಸ್ತಿ ಕ ಮತದವರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವರು.

ತೃಪ್ತಾನಿಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನವು ಲಭಿಸಬೇಕು. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋದವರೂ ಕೂಡ ತಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹರಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಆಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟೆವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗುವುದುಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಾಲಚುಕ್ಕೆಯು ಬೇರೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸ-ಇಂತಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಷ್ಟೋ ಬಂದುಹೋದುವು ಆದಕ್ಕೂ ನನುಗೂ ಸಂಬಂಧವೇನು? ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಆದಲುಬದಲಿಗೆ ನಾವು ಹೋಣೆಯೇ? ಹಸ್ತಗತನಾದ ರಾಜ್ಯನನ್ನೇ ದೇಶಾಂತರದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವುದಾಗಿ ಆಗದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡೋಣವಾಯಿತು. ಈಗ ಬಾಳಬದುಕಬೇಕಾದ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಂತೆವಾಸಿನಿಯಾಗಿಡುವಂತೆ ಹರಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ. ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅರಿತವರು ಹೇಳುವರು ಯೋಚಿಸದೆ ಎಂತಹ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಾರದು. ತಾವು ಮಾಡಿದಂತಹ ಹರಿಕೆಯಿಂದ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವು ಎಂದಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು.

ಸು-ಈಗಿನವರಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಹಗಲು, ಇರಳು, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ದೇಹಬಾಧೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ. ಇವರಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳದರೆತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆಗುವುದು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದನು.

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಮನೋನಿಶ್ಚಯ.

ಸುಶೀಲನು ತನ್ನ ಕೊನೆಗಾಲದ ಚಾತಿನಂತೆ ಮರುದಿನವೇ ಮೃತನಾದನು. ಆತನ ಪರಲೋಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಗಿದಬಳಿಕ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಸಭಿಕರು ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅಣ್ಣನು ಸತ್ತ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ವಯೋನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ವಿರಕ್ತಿಯಂತೆ ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಸುಶೀಲನ ವಾಂಛಿತವನ್ನು ತಿಕ್ರಮಿಸಕೂಡದುದರಿಂದಲೂ, ರಮಣಿಯು ಪರವಚಂತೆಗಳಾಗಿ ಆ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆ ಬಿಗಿಮುಚ್ಚುವಳೂ ಎಂಬಂತೆ ಗಳಗಳನೆ ಅಳುತ್ತ ಆರಮನೆಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿದ್ದಳು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಬಂದನಾಗಿ, ಎಲೈ ಪ್ರಿಯೇ ಏಕೆ ಅಳುವಿ? ಮುಖವನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿಸು. ಆ ವೃದ್ಧ ದೇವದಾಸಿಯರು ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಮುದ್ದಾಡುವೆನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ರಾಜ್ಯಲಾಭದಿಂದ ಫಲವೇನು?

ರ-ನನಗೇನೋ ಸಂಪೂರ್ಣಾನುರಾಗವಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಪತಿನಿರೀಕ್ಷಣವೆಂತಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸುಶೀಲನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಭಂಗಬರುವುದು. ನಿನ್ನ ಈಗ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೇ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪಾಪವಾಡಿ, "ಅತ್ಯುತ್ಕಟೈಃಪುಣ್ಯ ಪಾಪೈರಿಹೈವ ಫಲಮುಶ್ನತ" ಎಂಬಹಾಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವೆಯಾ?

ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲನ ಸಂಗಡ ವಾದಿಸಿ ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಪೂರ್ಣಾನುರಾಗವಿದೆ ಎಂದೂರಮಣಿಯು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಮನೋರಥವು ಕೈ ಸೇರುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ

ಪೂರೈಸುತ್ತರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಗಳಂಟಾದರೆ ಉತ್ತರವಾಕ್ಯವೇ ಪ್ರಬಲವೆಂತ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಚನಾನುಸಾರರಮಣಿಯು ಉತ್ತರವಾಕ್ಯದಂತೆ ಎಲ್ಲಿತಾಸನಿಯಾಗಿಬಿಡುವಳೋ ಎಂಬಸಂದೇಹದಿಂದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಬಹಳ ಕಳವಳವುಂಟಾಯಿತು. ಮುಖವುತಿರಿಗಿ ನಿಸ್ತೈಜಸವನ್ನೊದ್ದಿತು. ರನುಣಿಯುಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವೇಹೊರಡದು. ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಮೋಹದಮಹಿಮೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟೆರಬಹುದು ! ಲಕ್ಷಾಂತರಪ್ರಜೆಗಳುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕರತಲಾಮುಕದಂತೆ ಸ್ವಾಧಿ ನೆಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನಿಗೆ ಅಬಲೆಯೆಂಬ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ

ಸ-ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಜು ಗುಜ್ಜೆ ಮದುಕರು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಾಗ ಆಡಿದತೊಡಲು ನುಡಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಹೃದಯ ಹಾರಿಣಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ತ್ರಜಿಸಬೇಕೆ ? ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದುಮಾತಿದ್ದರೆ ಆದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕರ್ತೃಗಳು ಹತ್ತು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೆರಿಸುವರು. ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೊದ್ದಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕವರು ತನ್ಮೃಬುದ್ಧಿ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವರು ಆಚರಿಸುವವರು ತಮಗನುಕೂಲ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸುವರು ಕೊನೆಗೆ ನಮಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಬಹಳವೇ ದೂರವಾಗುವುದು. ಪ್ರಪಂಚಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯುಂಟಾದವನು ಯತ್ಪಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬಹುದೇ ಹೊರತು ಬಂದೂತಿಳಿಯದ ಬಾಲೆಯು ಕಾಡಿನ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂತೆ ಮೂಡಿದ ಯವ್ವನವನ್ನು ವೃಥಾಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮಾತಿಗೆ ಒಸ್ಕರ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮಸುಖವನ್ನು ವ್ಯಸನಪಡವುದು ಮತ್ತು ಸಮವಯಸ್ಕಳಾದ ಯುವತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವಳೊಡನೆ ಬಾಳದೆ ಸಹಶಯನಕ್ಕೂ ಬರಗೊಡದೆ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಸಹನೋಡದೆ ಮನಸ್ವಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೂಢನಂತಿರು

ವುದು ಇವೆರಡೂ ನಿಸ್ತುಮನೆತನದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನೆಹೊರತು ಇಂಥಾ ಆಶ್ರಮ
 ಪಲ್ಲಟವು ಮತ್ಯಾರಲ್ಲಿಕಾಣೆನು. ಮುಖಾರ್ಚಾರದಿಂದ ದೇವರು ತೃಪ್ತನಾ
 ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರಾಯನು ಬಹುಕಾಲ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ ವರುಣದೇವ
 ರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತನಗೆಸಂತಾನವಾದರೆ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು
 ದೇವರಿಗೆ ಆರ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹರಸಿಕೊಂಡನು. ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಗಂಡುಮಗುವು
 ಹುಟ್ಟಿತು. ಅನುಗುವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸುವಾ
 ಡಲಾರವೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ವರುಣನು ಆಡಿದವಾತು ನಡಿಸಿಕೊಡೆ ದು ಪಿಡಿ
 ಸಲಾರಂಭಿಸಲು, ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮಗನನ್ನು ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಬಲಿ
 ಯಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ಯಾಗಪಶುವಾದ ಆ ಬಾಲನು ವರುಣನನ್ನು
 ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬೇವನನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುರೀ
 ಲನು ಮತಿಹೀನನಾಗಿ ಹರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ ನೀನು ದೇವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ
 ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಮನೆ ವರನಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳುಬ
 ರುತ್ತವೆ. ದಮಯಂತಿಯು ಹಂಸಸುದೇಶದಿಂದ ನಲ್ಯೆಕಾಗ್ರಚಿತ್ತಳಾದಳು.
 ನಳನಿಗೂ ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಅಂಕುರಿಸಿತು ಆದರೆ ಅವನೇದ
 ಮಯಂತಿಯಬಳಗೆ ಬಂದು “ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಇಂದ್ರಾದಿ ನಾಲ್ವರು ದಿಕ್ಕಾಲ್
 ರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದೂ ವರಿಸೆಂದು ಹೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿಬಂತು. ದಮಯಂತಿಯು
 ಆನೂತಿಗೆ ಕಿವಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಯಿದು
 ಮಂದಿಗಳು ನಳನಂತೆ ಕಾಣಿಸಲು, ಸತ್ಯ ನಳನನ್ನು ವಿವೇಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿ
 ಯದೆ ದಮಯಂತಿಯು ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವ
 ರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ತಾನು ಬಬ್ಬಪತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳಾಗಿರು
 ವುದರಿಂದ ಆಪಾತಿಪ್ರತ್ಯನನ್ನುಳಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಅವಳ
 ನುಗ್ರಹದಿಂದ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗಿ ಭೂಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲದ ನಾಲ್ವರು ನಳರನ್ನು
 ದೇವತೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಭೂಮಿ ಸಂಪರ್ಕವುಳ್ಳ ಅಯಿದನೆಯವನಾದ ನಿಜವಾ

ದನಳನನ್ನು ವರಸಿವಳು. ಹೀಗೆ ವಿವೇಕಿಯಾದವರು ವಾಂಛಿತವೆಂಬ ಫಲವ್ಯಕ್ತದೊಡನೆ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಘ್ನಾಖ್ಯ ವಿಷವಲ್ಲರಿಯನ್ನು ಧೃತಮನಸ್ಸೆಂಬ ಉಗುರುಕೊರೆಯಿಂದ ಕಿತ್ತಿಡಬೇಕು.

ರ-ಅಲ್ಪಮತಿಯನ್ನು ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗುವಿ ಎಂದು ನನರು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವರು.

ಸ-ನಿಜ. ಅವಳುನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಪಿಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಸಮಯವಲ್ಲ (ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ತಿರಿಸೆಂದು ಬಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಶೂರ್ವನಖಿಯುಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಸಲಿಸದೆ ದ್ರೋಣನು ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕೊಯಿದು ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿಕಾರಣ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ಹುಡುಕಿ ತರಬೇಕಾದರೆ ಇತರಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಬಹಳದಾಷ್ಟ್ಯಳು. ಅವಳವಗತಿನಂತೆ ಕುಣಿಯದಿದ್ದರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳೇಳುವಂತೆ ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಿಡುವಳು.)

ರ-ನನಗಂತೂ ಸಂಶಯವಾಗಿದೆ.

ಸ-ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವೆನೆಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಿ? ಬಿಳಿಯರೆಷಿಮೆಯಂತೆ ಕೂದಲಬಣ್ಣವು, ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ನೆತ್ತಾಡುವ ಪಕ್ಕವಾದ ನೀತಾಫಲದಂತಹ ಮೊಲೆಯೂ ಅಸ್ತಿಯೂ ಚರ್ಮವೂ ಮಾತ್ರ ಇರುವ ದೀರ್ಘವಾದ ಕೃತಾಂಗವೂ ಹಲವು ಹರಿಗೆಗಳು ಕಳೆದು ಹಲ್ಲುಪ್ರಡಿಯಿಂದ ಕಪ್ಪಾದ ಶಿಥಿಲವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳು ಮೋಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವೆ?

ರ-ಉಷ್ಣರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನಿನಿಗಳಂತೆ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಹತ್ತುವರುಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆರಡು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸುವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ದೇಹದರ್ಬಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಮುದುಕಳಂತೆ ಕಾಣು

ವಳೇ ಹೊರತು ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾಗುವ ವಯಸ್ಸು ವಿಾರಲಿಲ್ಲ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಳಗಳು ನಾತ್ರ ಬಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಚೈಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುನೋವಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯನು ಹೇಳಿದ ಕಳ್ಳಿಯಹಾಲಿನಂತಹ ಔಷಧವನ್ನು ಹಾಕಿದುದರಿಂದ ಬುಗಣ್ಣಿನ ಬಿಳಿಮು ಗುಡ್ಡೊಂದೇ ಉಳಿದು ನೋಟದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸ-ದೇಹವು ತೆಂಗಿನಮರದಂತೆ ಬೆಳೆದುದರಿಂದ ವಯಸ್ಸಾದಮೇಲೆ ಜಾರಿಹೋದ ಯೌವನವೆಂಬ ರತ್ನವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಕಳಗೆ ನೋಡುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವಳು. ಯಾವುದು ಹೇಗಿರಬೇಕೋ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಚಂದ್ರ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮದುಮೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು. ಅರಳದ ಉರೋವು ಮೊಗ್ಗಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾರುತಾನೆ ಮೆಚ್ಚುವರು. ಕೂಡಿದವರಿಗೆ ಕೋಡಗವೇ ಮುಂದು ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಎರಕ ಹೋಯಿತು ಚಾಣಾಗಳಿಂದ ತಿದ್ದಿ ಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸುನಂದ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಜೀವಕಾಯಂ ತುಂಬಿದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದೋ ತದಂತೆ ನಿನಗೆ ಅಬ್ಬಮತಿಯು ಎಂಬಿಗೂ ಸಂಬರಲಾರಳು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯಂತು ತೊಟ್ಟಲನುಗುವಿಗೆ ತೊಟ್ಟಲನುಗುವಿನಿಂದ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬಾಲದಾಪತಿಗಳಾದ ಅವರು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಗಿದ್ದರೆ ಪಾಗೆಯೇ ಹಣೆ ಸಂಬರಹನೊಂದು ಕಾಲಕಳೆಯುವರು ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇರಸುಕಂಡ ಘಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಬಿದ್ದಹಾಗೆ ಎಂಬ ಗಾಡೆಯಂತೆ ವೃದ್ಧಳೆಂದೂ ಆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಬರುವ ಅಬ್ಬಮತಿಯನ್ನು ವರಿಸುವುದು ಮಾತಿನಂತರ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಕೂಡಲು ಬೆಳ್ಳಗಾದರೂ ಮುಖವು ವಳಗಳಿಂದಾಕ್ರಾಂತವಾದರೂ ಶೂರವು ಶಿಫಿಲವಾದರೂ ಆಶಿಸಿಯಾದಕ್ಕೆ ಯೌವನವರು ವು. ಅದರಿಂದ ಅಬ್ಬಮತಿಯು ಹುಡುಗರು ಸೂಳನ ಮುಕತಿಸಂತೆ ತೋ

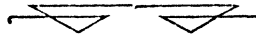
ರಬೇಕೆಂದು ಕಾಲುಸರಸಣಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಪೂರ್ವಿಕರಂತೆ ರೇಷಿಮೆಯ ಕುಪ್ಪೆಸ ಸನನ್ನು ವೇಣುಕೈ ವರಿಗೆ ತೋಡದೆ ಮಣಿಬುಧದವರಿಗೂ ಉರ್ಣವಸನದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೋಡುವಳು. ಕುಟ್ಟಲಕುಚೆ ಎಂಮ ತೋರುಪಹಾಗೆ ಎದೆಯನ್ನು ಸನ್ನಾಹದಿಂದ ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿ ಕಟಿಯುಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಕೃಶವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಬಿಗಿಯಾದ ಕುಪ್ಪೆಸನನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ನೀರೆಯನ್ನುಡುವಳು. ಹೊಂಕಾದ ನಾಯಿಯಬಾಲವನ್ನು ಸೆಟ್ಟಗೆಮಾಡಲು ದಬ್ಬೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿದವಾತ್ರದಿಂದ ಸಹಜವಾದವಕ್ರತೆಯು ಹೋಗದು. ಆದರಂತೆ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಏನೇನು ವೇದನನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಮೋನುಗುಣವಾದ ದೇಹವಿಕಾರವು ಎಲ್ಲಿಸೋದೀತು. ಚಳಿಯುದ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಪ್ಪಾಗಿರಲಾರರು. ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪಮತಿಯ ವಿಷಯವೂತ್ರ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳತೆಗೊದಲಿನ ವರ್ಣವೆಲ್ಲ ಲಿಪಿರಕ್ಷಣವಾದರು ಇಳಿದಿದೆಯೋತಿಳಿಯದು.

ರ- ಸುಯ್ಯ. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಎರಿಸಿದರೆ ಸುಲೀಲನ ಶಾಪವು ಫಲಿಸುವುದು. ಮದುವೆಯು ಆಗಲಿ ಆಗದೆಹೋಗಲಿ ನೀನು ಮೊದಲೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವಿ ಏನುಗತಿಯೂಕಾಣೆನು. ಸಂಕಟಬಂದಾಗ ವೆಂಟರಮುಣ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದೇ ಈಗಕರ್ತವ್ಯ. ಪ್ರಪಂಚವು ಸ್ವಭಾವವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ನಾದಿಸಿ ನೈಯಾಯಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರುಸಾಸ್ತಿ ಕರಾದರು. ಕೆಲವರು ದೇವರು ಇರುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತರಾಗಿರುವರು. ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕೆಲವುತಾರೆಗಳಂತೆ ಆಸ್ತಿಕರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಹಾಕಾಲಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸತ್ಕರ್ಮಾಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶಾಶ್ವತನಾಗಿರುವನೆಂಬ ದೃಢನುನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಲಯಾಪನೆಯಂ ಮಾಡುವರು. ಆದಕಾರಣ ನೀನುಕೇಳಿದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣದಿಂದಮಾಡುವ ಪ್ರಾರ್ಥ

ನೆಯುಹಾರಿದೋಗಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆಚರಿಸುವೆನೆಂದಳು.

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಉಗ್ರನ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ.

—(1)—

ಇತ್ತ ಸುಶೀಲನು ಸುರಲೋಕಗತನಾದುದು ಕುಶದ್ವೀಪದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯವರು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದುದು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಮೂಡಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದೆ ತಾನೇ ದೊರೆಸಾಗಿರುವುದು ಸಹ ಉಗ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಕೇಳಿಬಂತಿಗೊಂಡ ಆ ಹ್ವಿತಿನಾಥನು ಸತ್ಯವ್ರತನ ತಿರಸ್ಕಾರಭಾವನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮಧ್ಯಸ್ಥಮಾಡಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸಮುಕ್ತಮೆ ವಾದಿಸುವುದು ಅೌಕಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದುದರಿಂದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಜ್ಞಾಪಕ ಕೊಡುವಂತೆ ತನ್ನ ದಳಪತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಸೇನಾನಾಯಕನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಂತೆಂದನು. ನಮ್ಮ ಸಭಾಸದರು ತಮ್ಮ ಪಾಲಕನನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಶೀಲನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ನೇಮಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅವನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅವರು ಆಂಗೀಕರಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಸುಶೀಲನ ತರುವಾಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಜನರು ಅನುಮೋದಿಸಿಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯವು ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕಾಡಿದವನಾತು ನಡಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಸುಶೀಲನು ಹೇಳಿಯೇ ಸತ್ತನು. ಅದರಿಂದ ಕುಶ

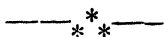
ದ್ವೀಪವು ಉಗ್ರನಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನಾಗತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ಯುದ್ಧವು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದನು.

ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದಮೇಲೆ ಉಗ್ರನು ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು: — ಸತ್ಯವ್ರತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ದಾನ ಭೇದಗಳು ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ದಂಡದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯನು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಶವಾದಿದರೆ ಕೆಲಸವು ಕೆಡುವು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಪ್ರಜೆಗಳನುರಾಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯು ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು? ಯಾವಾಗ ಕುಶದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಕೇಶವರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಆರೋಧನಾದೇನು ಎಂದು ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯಮೇಲೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಠಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸೇನಾನಾಯಕನು ಬಂದವನಾಗಿ ಸುದೇಶವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಆಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸಮುದ್ರತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿಸಿ ರಣಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಯಿಸಿದನು.

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಲ್ಪಮತೀ ಸತ್ಯವ್ರತರ ವಿವಾಹ.

ಇತ್ತ ಎಷ್ಟುದಿವಸ ಕಾದಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯವ್ರತನು ವಶನಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅಲ್ಪಮತಿಯೂ ಚಿಂತಿಸಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು:—ಸತ್ಯವ್ರತನು ಕೊಟ್ಟ ವಾತನ್ನು ತಪ್ಪಿ ತಾನೆ ಕುಶದ್ವೀಪದ ದೇವಿಯಾದನು, ಇದರಿಂದ

ಕೆರಳದ ಉಗ್ರನು ಉಗ್ರಬಲಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಭಟರುಗಳೊಡನೆಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವನು. ನಾನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳತಕ್ಕವರಾದುದರಿಂದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ವಿಮುಖರಾಗುವಂತೆ ಬೋಧಿಸುವೆನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹ'ತನವನ್ನು ಬಗೆಯುವ ತಿಲಕರಿಗೆ ಕೇಣಕುವೆನು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಉಗ್ರನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಂದು ಸಿಂಹಪಿತನನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ ಬಿಡುವನು ಎನ್ನುವುದಾಗಿ ಎಂದು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಪೇಚಾಡುವನು. ಅಂತಹನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸುವೆನೆನ್ನುವೆನು ಆಗ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಡುವುದು ಎಂದಳು.

ಅಬ್ರಮತಿಯು ಗುಣರೂಪಾಂತರಯಗಳು ಅವಳಿಗಾಗದ ರಮಣೀಸತ್ಯವ್ರತರು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಬಂದು ವೆಳ ವಾಚಕಿಗೆ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಾಗಿ ರಬಹುದೆಂದು ತೋರಬಹುದು. ರಮಣೀ ಸತ್ಯವ್ರತರು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ರಬೇಕಾದವರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯಾಗಿ ಅವರು ವಾಸ್ತವವಾದುದನ್ನು ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರೆ ಹೇರತು ಮತ್ತರೊಂದ ಅನ್ಯತವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಕುರೂಪೀ ಬಹುಚೇಷ್ಟಿತಾ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಘನಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಬ್ರಮತಿಯು ವಿವ್ರದ ವಾಸನೆಮೇ ಕಾಣಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಬಳಗಬಾರದೆ ಶೃಣಾನದ ಗುಣಿಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಲು ಪೋದುವುದರಿಂದ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಸಂದಣಿಯೂ ಕೂಡ ದೂರವಾಯಿತು. ದುರಾಚಾರ ಶಿಲಳೂ, ಅಂತಃಕರಣ ಹೀನಳೂ, ಕಲಹಪ್ರಿಯಳೂ ಆಶಾಪರಳೂ, ಸದಾ ಕಾನುಕೇಳಿಯೂ ಭಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಪುರುಷ ಸಂಗಕುತೂಹಲಳೂ ಆದ ಈ ಅಬ್ರಮತಿಯು ಕೈಹಿಡೆದಂದಿನಿಂದ ಕೂರಸೇನನು ಬಂದುದಿನವನ್ನು ಬಂದು ಯುಗವಾಗಿ ಕಳೆದು ತಾಳಲಾರದೆ ತಾನಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದನು ಈತೊಂದರೆ

ಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆ ಕೊಡಲು ತಡವಾಯಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಆದಕ್ಕಾಗಿ ತಗಾದೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕಟ್ಟು ಬಿಚ್ಚಿದ ಕತ್ತೆಯಂತೆ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ನಿರುದ್ಯೋಗದವನ ಮೊದಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ದುಷ್ಪ್ರಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದರಮೇಲೆಂದು ಸ್ಫುರಿಸುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಮೇಲೆಕೇಳಿದಂತೆ ಯೋಚಿಸಿದೊಡೆಯು ಕೊರತು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಧಿಪತಿಯಾದ ತಿಲಕನ ರಾಜಧಾನಿ ಎನಿಸಿದ ಪೂರ್ವತೀ ಪುರದಲ್ಲಿ ಬಂದುನಿಂತು, ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವದ ತಿಲಕನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅವೇಶ ಬರುವಂತೆ “ ಎಲೈ ತಿಲಕನೇ! ಯಮುಕಿಂಕರರಂತೆ ನಿರ್ದಯರಾದ ಬೆತ್ತರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವಾಗ ಬಂದು ಬಿಡಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉಪಚರಿಸಿದ ಮಾನಸುರಾದಿಗಳು ಬಲ್ಲ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಿ ‘ ಹೊಳೆಯ ದಾಟಿದಮೇಲೆ ಅಂಬಿಗನ ಮಿಂಡ ’ ಎಂಬಂತೆ ಅವನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ತಾನೇ ದೊರೆಯಾಗಿ ಕೂತೀರುವನು. ತಂಗಿಯ ಗಂಡನು ಬಹುಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಭಿಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಿಸಿದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯ ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ಆತನ ಕೊನೆಗಾಲದ ಮಾತನ್ನು ಬಗೆಯದೆ ರಮಣಿಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಕ್ರಮವಾದ ರಾಜ್ಯದಾಡಳಿತ ಕೈಸೇರದ ಮುಂಚೆಯೇ ಕಪ್ಪೆಕೊಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾದಿದ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸದೆ ನಿಷ್ಕರಣನಾಗಿ ಆಕ್ಷಣವೇ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ನಾನಾಗಿ ನಾನುಹೋಗಿ ಮೋಹಿಸಿ ಪುರುಷಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಡಿದಾಗ್ಯೂ ತಟಸ್ಥನಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರುವನು. ದಾಯಾದಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲಹುವನೋ ತಿಳಿಯದು ” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಚಾಡಿಯ ಹೇಳಿ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಲಕನು ಕುಣಿದಾಡಿ “ ಸತ್ಯವ್ರತನಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಚತುರಂಗ ಬಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ” ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಪ್ರಜೆಗಳ ಮುಖಂಡನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರಮನೆಗೆ ಬರಲು, ತನ್ನ ಯೋಚನೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲವೆನಿಸಿದನು. ಜನರು ಪರಮುಭೀತರಾಗಿ ಇವನ ರಾಜ್ಯಭಾರವು ನನುಗೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಟ್ಟಾಗಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನ ತಿಳಿದು “ ಈ ತಿಲಕನು ದೇವದತ್ತನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲು ಮೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ತಿಲಕನೆಂದು ಹೆಸರಿಡಬಾರವಿತ್ತು. ಸದ್ವಂಶತಿಲಕನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವಂಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯಾಗಿರುವನು. ಏನುವಾಡಲಿ? ನಾನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಉಗ್ರನು ಬಂದುಬಿಡುವನು” ಎಂದು ತೋರಿದಾಗ್ಯೂ, ಕೂಡಲೇ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಪಾರ್ವತೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಬಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿ “ ಎಲೈ ತಿಲಕನೆ! ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಗುವು ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಹೋಗುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿ ನನಗೆ ದ್ರೋಹವಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವಿ. ಉಗ್ರನಿಗೆ ನೀನು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೀಯಂತೆ, ಆದು ನ್ಯಾಯವೆ?

ತಿ-ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೇನಾಗಬೇಕು? ಕಹಿರಸವನ್ನು ಬಳಿದು ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ತಾಯಿಯಹಾಗೆ ನೀನು ಸುತೀಲನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಚಾಡಿಯ ಹೇಳಿ ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಅಗಲಿಸಿದೆ. ನಾನಿದ್ದ ದೇಶವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದಾಗ ನಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸುವಹಾಗೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದೆ.

ಸ-ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನೂ ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸಿಲ್ಲ. ಇಂಗಿತವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಲು ಬಂದ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ತಿ-ಅಹಾ! ಅವನ ಇಂಗಿತ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ಕಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಸುಖಭೋಜನದಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಬಂದು ಬಂದು ಮಾತಾದರೂ ಆಡದೆ ಹಂದಿಯಾಹಾಗೆ ತಿರುಸು ಏಳಲಾರದೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ನಾನೊಂದುಸಲ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಹೊಡೆಯಲೆದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ತಗಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಸುರಿಕೊಂಡನು.

ಸ-ಇಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಗಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಂಡಿಸುವ ರಂತೆ.

ತಿ-ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಚಾಡೀಕೋರರು ಹೇಳಿದರೋ ?

ಸ-ಇನ್ನೂ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುವರು. ಆಪ್ಪೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ನನಗೆಲ್ಲಿಯೋ ಹೊಳೆಯಿತು.

ತಿ-ಗುಡುಗಿಲ್ಲದೆ ಮಿಂಚುವುದಿಲ್ಲ. ಇಗೋ ಹೊರಟೆನು. ವಿಷ ವೃಕ್ಷವು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಿತ್ತಿಡಬೇಕು.

ಸ-ಇಷ್ಟು ಅವಸರಪಟ್ಟರೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ತೊಂದರೆಗಳು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಿ. ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಬಂದರೆ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಮುಖಭಾವ ವನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಸದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ದಯಾಪರವಾದ ಹಸನ್ಮುಖವನ್ನು ತಾಳಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕಬಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಬುಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಯು ಎಗರಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ಎಳೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವರೇ ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಡೆದರೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಓಡುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿ ಬಂಡಿ ಗೂ ಬಂಜಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುವುದು. ಅದರಂತೆ ಜನಗಳು ಮೇಲೆಬಿದ್ದರೆ ಬೀಳದಂತೆ ಏನುವಾಯ ವೆಡೆಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಲೋಚಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ ತಪ್ಪಿತಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ದಂಡಿಸುವುದ ರಿಂದ ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡುವರು.

ತಿ-ಇವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಮಯೋಚಿತ ಹಿತೋಪದೇಶ. ತುಂಬಿದ ಕೊಡವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಹೊಯಿದು ಈಚೆಗೆ ಹರಿದುಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಸರಾಗಿಸಬೇಕು.

ಲೋ-ಃ! ಬೋನಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ ಪ್ರಾಣ್ಯಾತ್ಮನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಹಾಕುವ ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂತೆ ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುವವನಿಗೆ ಜರೆದು ನುಡಿಯಬಹುದೆ ?

ತಿ-ಸತ್ಯವ್ರತನು ಹಾಡಿದಹಾಡೇನು ಹೇಳು?

ಲೋ-ಎಷ್ಟು ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಹಾಡಿದರೂ ಕಿವುಡಾದ ಸರ್ಪವು ಹೇಗೆ ಕುಣಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವೋ ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಉಪಯೋಗವು ಕಡಮೆ.

ಗಾರುಡ-ಸಾಕುಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಅಣತಮ್ಮಂದಿರು ಏಕದೇಹನ್ಯಾಯವಾಗಿರಬೇಕು. ತಿಲಕನಿಗೆ ರೇಗಿರಬೇಡಿ

ತಿ-ನನಗೇನೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೇನಾಗಬೇಕು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲ.

ಕುಲಸರ್ಧಿನಿ-ಈ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಲಕನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ತೊಂದರೆ ಪಡಿಸಬಹುದೆ?

ಲೋ-ಗುಲಾಬೀಹುವಿನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಮೂಸಿಸೋಡದೆ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಳ್ಳುಗಳುಳ್ಳ ಅಪ್ರಾಪ್ತವನ್ನು ಬೈಯುವಹಾಗೆ ತಿಲಕನು ನಮ್ಮ ಗುಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರನು.

ಕುಲ-ಗುಲಾಬೀಹುವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಲ್ಲದ ಜಾತಿಯ ಹುವಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಅವನಿಗೆ ಪೀಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹುಡುಗರಂತೆ ಜಗಳವಾಡುವಿರಿ.

ಸೆ-ನಾವೇನೂ ಹುಡುಗಾಟವೆಂದು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು; ನಿಜ. ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು, ದುರ್ಬೋಧನೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನೂ ಸಹ ಅವನಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದಿರುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ; ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಾಲಿಸಿದುದರಿಂದ ಕಟ್ಟು ನಡತೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿದುದು

ಮರದಲ್ಲೆ ಬಗ್ಗುವುದೇ? ಎಂಬಂತೆ ಅವನು ಈಗ ಯಾರಿಗೂ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕೊಡೆಯಿಂದಲೂ, ಆನೆಯನ್ನು ಅಂಕುಶದಿಂದಲೂ, ಪಶುಗಳನ್ನು ದಂಡದಿಂದಲೂ, ರೋಗಗಳನ್ನು ಔಷಧ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಿಷವೂ ಕೂಡ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಿಳಿದು ಹೋಗುವುದು. ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಔಷಧವುಂಟು. ಮೂರ್ಖನನ್ನು ನಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಕಾಣೆನು. [ತಿಲಕನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ] ಆದುದಾಯಿತು. ನೀನು ಉಗ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡ ಬಹುದೆ ?

ತಿ - ಅವನೇ ಈ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ನಿಜ. ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಸ - ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಉಗ್ರನ ಕಡೆಯವನಾದ ನಿನಗೆ ಬಿಲ್ಲುಗಳ ತನವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮೊದಲು ಶರಣಾಗತನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ತಿ - ಆಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಭುಜಬಲವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸೋಣ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉರು ಮುಂದೆ ವೈಹಾಳಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವ್ರತನೊಡನೆ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬಡಹುಟ್ಟುವನೆಂದು ಸಹಾ ಭಾವಿಸದೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಶತ್ರುಶೇಷವನ್ನೂ, ಋಣಶೇಷವನ್ನೂ, ರೋಗಶೇಷವನ್ನೂ, ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ನಾಡುನುಡಿಯಂತೆ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಜೋಪನವನಾದ ತಿಲಕನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಡವಿಬಿಟ್ಟನು. ಅಬ್ರಮತಿಯು ಮಾಡುವ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದು ತನ್ನೂರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಹೆಂಗಸು “ದೋಷಗಳಿಗೆ ಸನ್ನಿಧಾನಳು ಅನೇಕಕಪಟಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಳು. ಅಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಹೈತ್ರಳು. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಗೊಡಿಸದವಳು. ಸರ್ವಮಯಾಮಂಜೂಷಪ್ರಾಯಳು” ಎಂದು ಸುಭಾಷಿತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಹಣವು ಅಬ್ರಮತಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಸ್ವತ್ತದೆ.

ಇಂತಹದುರ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನಳು ತನ್ನಾಕಯವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ದುರಾಲೋಚನೆಗಳು ಎಂದಿಗೆ ಸಾಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಬಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಮುತ್ತುವುತ್ತು. ಅದಿಂದ ತನ್ನ ನೀಮೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಅಲ್ಪಮತಿಯು 5,000 ಪದಾತಿಗಳುಳ್ಳ ಚತುರಂಗಬಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ “ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಸತ್ಯವ್ರತನಡಿದಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವೆನು. ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಸಮ. ಪರಾಜ್ಞಾಪವಾರಿ ಅವನೊಡನೆಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಅಸ್ತ್ರ ವಿಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆನು ಸ್ತ್ರೀವಧಾದೋಷಭವುದಿಂದ ವಶವಾಗುವನು ಆ ಮೇಲೆ ಪುನ್ರಥನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ ಬಿಡುವನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪೂರುಷರೊಡನೆ ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋರಾಡಿದುದು ಉಂಟೆಂದು ಕೇಳಬಲ್ಲೆನು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು.

ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೇನು ತೊಂದರೆ ತಂದಿಡುತ್ತಾಳೊ ಎಂದು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಪಟ್ಟಣವಾದ ಮಹಿಳಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದನು. ನಗರನಿವಾಸಿಗಳು ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಲೈ ರಾಜಧಿರಾಜನೆ ! ಅಲ್ಪಮತಿಯೇ ಈಕೀತಿ ಅನಾಹುತಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಗೆತನವಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಹೊರಗೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪತಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಆ ರಕ್ಕಸಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಪರಿಗ್ರಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಣ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ತಾನು ಊಹಿಸಿದಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುದಕ್ಕೆ ಸಕೌತುಕನಾಗಿ, ಸತ್ಯವ್ರತನು ಅಲ್ಪಮತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ; ಇದೇನು ಇಷ್ಟುಬೇಗ ನನಗೆ ಮುಂಚೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ? ಎಂದನು.

ಅಲ್ಪ—ನಿಮ್ಮ ತಿಲಕನ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ನಾವು ಉಳಿಯುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದಗಂಡಸರನ್ನೇ ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲವೆನಿಸಿಬಿಡುವನು. ಅಬಲೆಯು

ರಾದ ನಮ್ಮಂತಹವರು ಅರಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಪಾರ್ವತೀಪುರದಲ್ಲಿರುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಿ ಬಂದೆನು. ನನ್ನ ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಇದೇ ಸತಿಯ ಮೇಲೆ ಪತಿಯ ಪರಮಾದರ.

ಸ-ತಿಲಕನ ಸುದ್ದಿಯೇಕೆನ್ನು ? ಅನನು ಸತ್ತು ಹತ್ತು ದಿನಸದಮೇಲೆ ಲಾಯಿತು. ಶೂರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದು ನಿನಗೆ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆಯಾ ? ಶೂರಸೇನನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಅ-ಕಸಬಚಿತ್ತನೂ, ಕ್ರೂರನೂ, ಕೆಂಗೂದಲನೂ, ಕೃಶಾಂಗನೂ ಆದ ಆಶೂರಸೇನನನ್ನು ಬಂದು ಕಾರ್ಯಲಾಭಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಸ-ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನನು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೂ, ಗಾಯನಿ ಪುಣನೂ, ಸ್ವದೇಶ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೂ ಆಗಿ ಸತ್ತಿರುವುದಿಕ್ಕಿನ ನೀಮೆಯನ್ನು ಉನ್ನತಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದನು.

ಅ-ಆದೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸಿದವಾಗಿಯೂ. 'ಲೋಕೋಭಿನ್ನರುಚಿಃ ಬುಬ್ಬರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಬೇಡವಾದುದು ಬೇವಿನಕಾಯಿಯ ಹಾಗಲ್ಲವೆ' ಶೂರಸೇನನು ನಿನಗೆ ಸಾಹಸಿಯೆಂದು ತೋರಿದರೂ ನನಗೆಫಲವೇನು ? ಶೂರಸೇನನ ಸಾಹಸದೊಂದಿಗೆ ನನ್ನಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿರುವಿ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಸಮಸ್ತವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನು. (ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪುರೋಹಿತನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ನನ್ನಭಿ ಪ್ರಾಯವು ನಿಜವಲ್ಲವೆ ? ತಾವುಹೇಳಿ.

ಪುರೋಹಿತ-ಎಂದು ಶೂರಸೇನನ ತಲೆಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದೊ ಅಂದಿ ನಿದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಳು.

ಅ-ನೀನು ಉಗ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯವಾಡಲು 5,000. ಸೈನ್ಯವನ್ನು

ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವೆನು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿರುವುದು.

ಸ-ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆನೋ ಅದು ನಿನಗೇ ಆದಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ ವಿಶ್ವಾಸವು ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹಂಚಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?

ಅ-ಸರಿ! ಸರಿ!! ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿದಾರಭ್ಯ ಸವ್ಯಾಸಿ ಯಂತಹ ಅಂಣನ ಶುಕ್ರಾವೇಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆದ ರಮಣಿಯು ಪರಿವಾಳದ ಸಕ್ಷಿಯಂತೆ ಆಶ್ರಮದ ಗೋಪುರಕ್ಕೂ ಅರಸುವೆಯ ಚಂದ್ರ ಶಾಲೆಗೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಕೊನೆಗೆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಗುಡಸಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುವಳು.

ಸ-ಮಾತುಕೊಟ್ಟೆನು. ಇನ್ನು ಮದುವೆಯು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಆಗಬಹುದು.

ಅ-(ಸತ್ಯವ್ರತನು ಆಡಿದ ಮಾತು ತನ್ನವನೆಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮುಂದೆನು ಹೇಳಬಿಡುವನೋ ಎಂದಂದುಕೊಂಡು) “ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ ಅಲಸ್ಯಮಮೃತಂ ವಿಷಂ” ಎಂದು ಅರಿತವರು ಹೇಳುವರು. ಅದರಿಂದ ಈಗಲೇ ಆಗಬಹುದಲ್ಲ; ಏನು ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಿದೆ ?

ಸ-ಮುಹೂರ್ತವು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಪು-(ಈ ನವೀನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ರಾಹುಕಾಲವೇನು, ಗುಳುಕಕಾಲವೇನು ಈಹೊತ್ತು ಭಾದ್ರಪದ ಬಹುಳ ಅವಸಾವಾಸ್ಯೆ ಇಂತಹ ಪರ್ವದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈತರದ ಮದುವೆಗಳು ನಡಿಯಬೇಕು ಎಂದುಯೋಚಿಸಿ) ಎಲೈ ಸತ್ಯವ್ರತನೆ! ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ? ತದೇವಲಗ್ನಂ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆತೆಯೋ ಹೇಗೆ? ಯಾವಾಗ ಶ್ರೀಧರಿಯು ಸ್ತ್ರೀತಿಗೆ ಬರುವನೋ ಅದೇನುಮುಹೂರ್ತವು. ಅಲಸ್ಯವೇಕೆ? ದೇವತಾ ಸ್ತುತಿಯ ನೆಸಗಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಾವ ಪ್ರವರ ನನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಬೇಕೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ಸತ್ಯವ್ರತನು — (ನಾನೇನು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ದರೂ ಆಗಲಿ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿನ ಸಸಿಟಿಗೆ ಪಾಯಸದ ರುಚಿಯು ಎಷ್ಟರನು ಟ್ಟಿಗೋ ಅವರಂತೆ ಈ ಬಂಭತ್ತನೆಯ ಬಗೆಯ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಗುವ ಸೌಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನು ಎಂದುಕೊಂಡು) ಮುಂದಿನಕೆಲಸ ನಡೆಯಲಿ. ಅಯ್ಯೋ! ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಯದ ತಿಲಕನನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೊಂದೆನು.

ಅವ್ವ—ನೀನು ಕೇವಲ ದಯಾಶಾಲಿ ಅವನನೇನಪ್ಪು ಈವೇಳೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಬಂತು? ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪುಷ್ಪರದ್ವೀಪದ ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಕರುಣವಿಲ್ಲದೆ ನೆಂಟಿರಿಷ್ಟರೆನ್ನದೆ, ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀನು ಅವರ ಗೋಚಿಗೇನ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವುಕೆ?

ಸ—ಅಲ್ಲಾ ನೀನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವೇನು?

ಅ—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ಯಾರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ವಳಲ್ಲವೆ? ಎಂದುಹೇಳಿ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಮುಖ ಘಾವನನ್ನು ಕಂಡು ಆಗಲೇ ಅಷ್ಟುಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆವರಿ ಅಲ್ಲಿಗೇನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕವರ ಮಾನವೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಪುರೋಹಿತನು ವೇದಗಳ ಸಮಗ್ರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಂದುಸಲವಾದರೂ ಮಗುಚಿಹಾಕದೆ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಗಂದಿಗೆಯ ಅಗಡಿಗೆ ಮಾರಿ ಪಕ್ಕಾನ್ನಾದಿ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದರ ವಿಕ್ರಯದಿಂದ ಜೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊರಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬರುವ ರಾಜಮುರಾರ್ಯದೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ವೇಳೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಶುಭಾಶುಭ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ತಲಹಾಕುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚುಂಚಿನ ಧೋತ್ರದಿಂದಲೂ, ಬಹುದೂರದವರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ನಾಮಧಾರದಿಂದಲೂ

ಘನಾಂತವೇದವೇ ತ್ವಂವೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಆಚಾರ ಸಂಪನ್ನನು ಅಪ್ಪಮತಿಯೂ, ಸತ್ಯವ್ರತನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಅಪ್ರಕೃತ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದಲೂ ಮುಗಿಸಿ ಮದುವೆಯ ವೈದಿಕವಿಧಾನವು ತೀರಿತೆಂದು ಹೇಳಿ, ಗಂಡ ಹೆಂಡರು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನರಾಗಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವೇದ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚರಣವು ಸಂಗೀತದೊಡನೆ ವಿಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸಿದಂತೆ ಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದು ದಂಪತಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು ಬಹು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಸೇರುವ ಪ್ರಕೃತ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಬಾಲ ಬಾಲಕಿಯರ ವಿನಾಹದಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ್ಲೂ ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹೊಯ್ದಂತೆ ನಿರರ್ಥಕ ವಾಗುತ್ತೆಂದು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಅವಜ್ಞತೆಗೆ ದೂಷಿಸಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪುರೋಹಿತಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸರಕಿನ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಆಳನಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು.

ಮರಾದಿನ, ಅಪ್ಪಮತಿ ಸತ್ಯವ್ರತರ ವಿನಾಹಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಹಿಮಾನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಂತ್ರಾದಿಯಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿಕೊಡಹೇಳಿ ಸಲ್ಲಾಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದ ತರುವಾಯ ಹಿಂಗೊಂದನು - ಅಯ್ಯೋ! ಸಹೋದರನಾದ ತಿಲಕನು ವಿವೇಕದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಕರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಾನಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಿಲಕನು ಈ ರೀತಿ ನನಗೆ ದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಪುಷ್ಕರವರಕಡೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದುಃಖ ಪಡಿಸುವ ಹಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವತಃ ಅವನು ಕಟ್ಟುವನಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ

ಸರ್ಪವನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಜನರಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸುವಂತೆ ಬುಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಕೇಳಿ ಕುಣಿದಾಡುವ ತಿಲಕನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಯಾರೋ ಕಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪಶುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಅದರಿಂದಲೇ ಮನೀಷಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಪಶುಗಳು ಕೂಡ ಸಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಯಜಮಾನನ ಹಿತಚಿಂತಕರಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಗೊಳಗಾಗುವುವು. ಹಿಂಗಿರುವಲ್ಲಿ ನಾವುಗಳು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಯುಕ್ತವೋ ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೋ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಪುನರುಕ್ತಿಯಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆ ಮಾಡದವರು ಪ್ರಾಣಿನರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಶುವಿಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವರು. ಎಂದು ಅಲ್ಪಮತಿಯನ್ನು ಜರೆಯುವ ಸಪದಿಂದ ನುಡಿದು ಇತ್ತೀರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಕೇಡನ್ನೂ ಅವರುಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅದಿನಸವೇ ಹೊರಟು ಕುಶಲಾನತಿಗೆ ತಲಬಿದನು ಸತ್ಯವ್ರತನ ದುರವ್ಯಷ್ಟ್ಯವು ಶರೀರವೆತ್ತಿ ಹಿಂದಟ್ಟಿತೆಂಬಂತೆ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ನಾರಸೆಯದಿನವೇ ಹೊರಟು ಬಂದು ಸೇರಿದಳು.

ಕುಶದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗೇ ಗಾಡಿಯೇ ಆಗಲಿ, ತಂತಿಯು ಮೂಲಕಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ವರ್ತನಾನ ತಿಳಿಸುವುದಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ತಂತಿಯಮೂಲಕ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡುವುದೇ ಆಗಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಕಾಲುನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾಶನಾಡ್ಯಾರಂದು ತೆಂಕಣ ಕಡಲ ತೀರದ ಕಾವಲುಗಾರರ ಯಜಮಾನನು ಉಗ್ರನು ಬಂದಿಳಿದಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಜೊರಟುತಂದಿದ್ದ ತಂಗಳೂರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಚ್ಚಿ ತಿಂದು ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ವ್ಯಾತ್ರ ಮೂರುಬಾರಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಎರಡು ದಿನಸದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡುಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಶಲಾನತೀ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ,

ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಯಾನುದ ಮೇಲೆ ಭೋಜನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಸುಗಂಧಲೇಪನ, ಸುಖಭೋಜನ, ಸುಸಲ್ಲಾಪ ಮೊದಲಾದುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅಂಗೈದವ್ವ ಕಸರಮೈತ್ತಿರುನ ಅಂಗಾಲಿ ನಿಂದ ಹಾಕಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತುಳಯುವಂತೆ ಮುಗ್ಧರಿಸುತ್ತ ಬರುವ ಈ ನವೀನವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾರಿರಬಹುದೆಂದು ಅಂತಃ ಪುಸ್ತ್ರಿಯರು ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರೂನೋಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಕಾವಲುಗಾರನು “ಸ್ವಾಮಿ! ಪಾದಸೇವಕ, ಸಾಂತ್ಯೆಯನು” ಬಂದಿರುವನು ಉಗ್ರನೈವಾಲರು — ಗಾಳಿಯು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬೀಸುತ್ತದೆ ಎಂದನ್ನು.

ಸ - ಉಗ್ರನು ಸಮದ್ರತೀರಕ್ಕೆ ಕೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಯಿತು. ಇನ್ನೇನು ಹೆಚ್ಚು ವರ್ತಮಾನ ?

ಸಾಂ—ಬುದ್ಧೀ ! ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಳಾದುವು. ದನಗಳೆಲ್ಲ ಚದರಿಹೋದುವು. ಬೆಳೆಯು ಕೈಗೇರಲಿಲ್ಲ. ಹಗಲಿರಳು ಓಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವೆನು. ಸಾವಿರಾರು ಹಡಗುಗಳು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಹಳ ಕುದರೆಗಳನ್ನೂ ತಂದಿಳಿಸಿರುವುವು.

ಸ—ಊರು ಬಿಟ್ಟು ರಘು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಊಟನಾಡಿರುವಿ ?

ಸಾಂ—ನಿನ್ನೆ ಕೋಳಿ ಕೂಗುವಾಗ ಹೊರಟವನು ಬಿಸಿಯನ್ನದ ಮುಖವೇ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ತಂಗಳು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರಿಗಾಧಾರವಾಗಿ ಮೂರುಸಲ ತಿಂದಿರಬಹುದು.

ಸ—ಸುಖ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ನಾವಿರುವಾಗ ಬೆನ್ನಿಗೆ ತಾಕಿರುವ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ದುಃಖದಡಿಸಬೇಡ. ಹೊಟ್ಟೆಗನ್ನು ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲದ ಭಿಕ್ಷೆ ಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ನಾವಿಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಡುವೆವು. ಮೊದಲು ಹೊಟ್ಟೆಯತುಂಬಾ ಊಟನಾಡು; ಅನಂತರ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಬೇಕೋ

ಹೇಳಿಕೂ ಎಂದನು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ತನ್ನಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ದುವಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಟ್ಟುಕೊಂಡು “ ಸ್ವಾಮಿ ತನ್ನಂತಹ ಧನಿಯು ಸಿಕ್ಕುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರುಗಳು ತನ್ನೊಳಸವನ್ನು ಸೇವಕರಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಯೇ? ಹೊರತು ಸೇವಕರ ಕಷ್ಟಸುಖವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವುನನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವು ವಿಚಾರಿಸಿರಿ. ಅದರಿಂದ ನಾನುಸುಟ್ಟ ಅಯಾಸವೆಲ್ಲ ಸಫಲವಾಗಿ ನನಗಶ್ರಮವು ತೋರದಹಾಗಾಗಿದೆ ನಾನಿನ್ನೇನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಉಗ್ರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಇದೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆರಾತ್ರಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿನೇ ಇದ್ದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಯುಧಿ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಸಕಲ ಸಾಮಂತರಿಗೂ ಸೇನಾಪತಿಗಳಿಗೂ ಎಚ್ಚರಿಸಲು, ಸೈನ್ಯವು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸೇರಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಪಾರ್ಯತೀಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ವೇದಿಲು ಲೋಹಿತ ಮೊದಲಾದವರು ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿ ವಿನಯಾಂತಃಕರಣ ವಿಶ್ವಾಸ ಛಾವದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬಂದು ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪದಲ್ಲಿ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಅಧವ ಬಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಸರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನಿದ್ದಕಡೆ ಒಬ್ಬರೂ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಸಬ್ಧಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂಡದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಅವಲು ಬದಲನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೀಗೆಂದನು. ಅಹಾ! ನೀರುತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ತೂತು

ಬಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ನೀರು ಸೋರಿಹೋಗುವದೋ ಹಾಗೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನಸ್ತಾಪ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೋ ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಡುವುಕ್ಕೇ ಮೂಲನಾಗುವುದು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಹಾಯ ಪರರಾಗಿದ್ದ ಸಹಜಾತರು ಈಗ ಈ ನನ್ನ ವಿನಾಹವ ನೆನಪಿಂದ ಉಂಡು ತೇಗುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆಯೇ ವಿನಾ ದೇಶರಕ್ಷಣೆಯಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಮನವಿಲ್ಲ. ತಿಲಕನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಯಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಓಂಡಿತವಾದಿಯೂ ಲೋಕವಿರೋಧಿ ಎನಿಸುವನು. ನಮ್ಮಂತಹವರಿಗೆ ಇದು ಕಾಲವಲ್ಲ. ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀವಾವಿನವರಗಳು ಬಣ ಬಳವಂತೆ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುವ ಮಕರಂದ ಸಹಿತವಾದ ಪಲ್ಲವಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪಮಂಜರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪಕ್ಷಿ ಫಲಗಳಿಂದಲೂ, ತುಂಬಿರುವಾಗ, ಗಿಳಿಗಳೂ, ಕೋಗಿಲೆಗಳೂ ಭ್ರಮರಗಳೂ ಸಾಲಿಟ್ಟು ಬಂದು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರು ಅಪರಿಮಿತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸೇವಿಸಿ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವರು. ಆ ವಸಂತಸಮಯವು ಮೌಗಿದು ಎಲೆಗಳು ಕಪ್ಪೀರಿ ಬಲಿತು ಹಂಣಾಗಿ ಉದುರುವಹಿಮೆ ಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅದೇವರವು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯ ವೆನಿಸಲು, ಬಬ್ಬರೂಹತ್ತರ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಆ ಪತ್ಕಾಲಕ್ಕಾದವನೇ ಸ್ನೇಹಿತನು ಹೊರತು ಉಳವರು 'ಬಡತನಗಳಡೆಂದರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಡಿಲತೊಡಗುವ' ಸಮಯಾನುವರ್ತಿಗಳೇ ಸೈ ಎಂದೆಂದು ಕೊಂಡನು.

ಹರ್ಮೋಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸತ್ಯವ್ರತನ ಸ್ವಪ್ನಗಳು.

ಸಮರಸ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದವನ ಉಗ್ರನ ಪುರೋಹಿತನು ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬರಲು, ಸತ್ಯವ್ರತನಿಂತೆಂದನು: - ಎಲೈ ಆಚಾರ್ಯನರ್ಯನೇ! ನಾನು ಮಾಡಿದುದು ನ್ಯಾಯವೋ ಅನ್ಯಾಯವೋ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳೋಣ. ಅವರೂ ಅನ್ಯಾಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರರಾದರೆ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿನ ತಾರೆಯು ಭೂಮಿಗುರುಳುವಂತೆ ಭೂಮಿಯೂ ಮಾಯವಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಇಗೋ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು: - ಬಂದುತೋಳವು ಮತ್ತೊಂದು ಕುರಿಯಮರಿಯು ಸಹ ಬಂದು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಆಗ ನಳನಳಿಸಿ ಬೆಳದಿರುವ ಕುರಿಯಮರಿಯನ್ನು ಬಾಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೋಳವು ಅಪೆ ಹ್ಲಿಸಿ ನಿಷ್ಕಾರಣ ವಾದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜಗಳವಾಡಿ ಮರಿಯಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಪೂರ್ವನಯಸ್ಸಿನ ಮರಿಯಾದ ರೂಪುರೂಪಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಆ ಟಗರು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆತೋಳದ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿತು. ಕಡೆಗೆ ಏನೂ ತೋರದೆ, ಮರಿಯು ನದಿಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಾಹಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ನಿರನನ್ನು ಕಲಕಿ ತನ್ನವನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಆದರನೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ತೋಳವು ತತ್ಕ್ಷಣ ಮರಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಯಿತು-ಎಂತ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆತೋಳದಾತ ಉಗ್ರನು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಗೆಕೆಬಂದೆ? ಯುದ್ಧವೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳುವೆ ನಲ್ಲವೆ?

ಪು-ಇನ್ನೊಂದೇ ಬಂದು ಸಂದರ್ಭವಿದ್ದು ಕೇಳು. ಎಂದಿಗಾದರು ಈ ದ್ವೀಪವು ಉಗ್ರನ ವಂಶೀಕರಿಗೇ ಸೇರಬೇಕು. ಇದು ವಿಧಿನಿಷ್ಠಿತ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಕೂಡಿಹಾಕಿರುವ ಈ ಬಲವನ್ನು ಅವನವರ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಉಗ್ರನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಸರಾಧವನ್ನು ಹೈಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಶರಣಾಗತನಾಗು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಮುನಿಯ ನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಗರಮಹಾರಾಯನ ಮಕ್ಕಳು ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾದಂತೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಯಾವದ್ದೇಕವೂ ಸಹ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಿ.

ಸ-ಇನ್ನು ಹತ್ತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದೇಉತ್ತರ. ಬೇಕಾದರೆ ಉಗ್ರನ ಸಮಾಧಿಗೋಸ್ಕರ ಪುರುಷಪ್ರವಣಾದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ಅನನು ಉದ್ದವಾದ ಅಳಾವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಎರಡಡಿಜೆಚ್ಚು ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಲಿ ವ್ಯಸನವಿಲ್ಲ. ಆಪ್ಪೇರಿ, ಆದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಂದಂ ಗುಲವಾದರೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಉಗ್ರನಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವರು ಗುರುಗಳು. ಆ ಗುರುಗಳಿಂತಲೂ ಅನಂತಗುಣವಿಂದ ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು; ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಅದೇವರು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಲಿ ಆ ಅಗಸ್ತಿತ್ವಿಯ ಮಗನಿಗೆ ನಾನು ನನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕೆ? ನೀನು ನಮ್ಮವನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬೋಧಿಸುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ.

ಎನಲಾತನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮರಳಿ ಏನೊಂದೂ ಮಾತನಾಡದೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಉಗ್ರನಬಳಿಗೆ ಹೊರಟುಬಂದನು.

ಅನಂತರ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳು ಸತ್ಯಪ್ರತನನ್ನು ಕುರಿತು - ಏನಯ್ಯಾ ನಿನಗೆ ಬಹು ಕೋಪ ಬಂದದ್ದಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಪರರ ದೋಷವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಬಾರದು. ತಾಳುವನು ಬಾಳಯಾನು. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಕತ್ತಿಯ ಕಾಲನ್ನಾದರೂ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುವುದು.

ಸ-ನಿಜವಾದವನಾಗಿ ಭಯವೇನು? ಅದಿರಲಿಷ್ಟಾಮಿ! ನಿನ್ನೆಯಸಾಯಂಕಾಲ ಎಂದಿನಂತೆ ನಾನು ತಿವದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಿನನಾಥೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಆಗ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದು ಕುಸುಮವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತೆಂದು ಅರ್ಚಕರು ಹೇಳಿದರು ದೇವರು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ತಾನು ಬೀಳಿಸಿದನೋ ಭಾರದಿಂದ ನಾರಿನಲ್ಲಿ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಡದುಜಾರಿತೋ ಅವರಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ತೋರಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ನಿಜವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅಯತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದವನಾದಿಂದ ಶುಭವೇ ಎಂತಾಗಲಿ ಅಶುಭವೇ ಎಂತಾಗಲಿಯಾರುಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಸ್ವಾಮಿ! ಉಗ್ರನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿನದೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವೆಂತಲೇ ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆಯದೆ ವೋಸಮಾಡಿದೆನು. ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್ಯಿತ್ತಿರಿಸುವೆನು. ನಾನಿಬ್ಬರೇ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತರೆ ಈ ಗದಾಯುಧದ ಬಂದೇ ಬಂದು ಕುಟಿನಿಂದ ಅವನತಲೆಯನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಭೂಮಿಯು ಬಿಂದು ಆ ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪವನ್ನೂ ಆನೃತವಾಡಿದ ನನ್ನನ್ನೂ ನುಂಗಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಿಲವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಶಕಾಶವು ಬಡೆದು ಆ ಋಷಿಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆಬಿದ್ದರೆ ದುರಾಶಾಬದ್ಧನಾದ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಶಾಪವು ಫಲಿಸದೆ ವೋದೀತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನು. ಎಂದಿಪರಿಯು ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಳು ರಾತ್ರಿ ಬಹಳಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿದನು ಸತ್ಯವ್ರತನ ವಾದಲನೆಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲನುಬಂದು “ಎಲೈ ಮಗುವೆ! ನಂದಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಇರುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಆತ್ಮನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದೆನು. ಆದರಿಂದ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ನಿನಗೆ ಉಗ್ರನಜತೆಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವು ನಿಶ್ಚಯ. ದೇವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸ

ಬೇಕು. ಎಂದನು. ಅನಂತರ ಉಗ್ರನ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀಲನು ಬಂದು,
 “ ನಾನಂತೂ ಹೊರಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೇಳುವೆನು. ನಿನ್ನ
 ಸೋಲುವುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ. ” ಎಂದನು. ಆಮೇಲೆ ತಿಲಕನು ಬಂದವನಾಗಿ
 — ಭ್ರಾತೃವಾತ್ಪ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಸುಶೀಲನಮುಂದೆ ಕ್ಷುದ್ರನನ್ನು ಹೇಳಿ ನನಗೆ
 ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.
 ನಿನ್ನ ಸೋತುಕೊಡದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ದೇವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸು
 ವನು.—ಎಂದನು. ಬಳಿಕ ಪುರಾತನ ಮತಸ್ಥಪನಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಚಿತ್ತ
 ವಿಸಿ, “ ಎಲೈ ಸತ್ಯವ್ರತನೆ! ನಿನ್ನ ನೃಪಾಲತ್ವವು ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು
 ಮುಟ್ಟಿ ನೀನು ಅನೃತವ್ರತನಾಗ ಮಾಡಿದಕಾರಣ ಉಗ್ರನಿಂದ ಜಿತನಾ
 ಗುವಿ. ಎಂದರು. ಈಸರಿ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಗದಾ
 ಯುಧನನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ “ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಸಾಯಲೇಬೇಕು.
 ದೇಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿಯುವೆನು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತೀಯವಾದ ಮರಣವು
 ಎಲ್ಲಿದೂಂಕೀತು. ಯಾರಿಗೂ ನಾನು ಅಹಿಂಸನಾಡುವೆನಲ್ಲ. ತಿಲಕನೇ!
 ನಿನಗಿಷ್ಟು ಕೋಪಬಂತೆ? ನಿನ್ನ ಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ನೀನಿರಬಹುದಾಗಿತ್ತು.
 ಆದರೆ ದುಷ್ಕರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡು
 ಅಧಿರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ನಿಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪುರೋವೃದ್ಧಿ ಗೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ
 ನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿಸುವಹಾಗೆ ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ
 ನನಗೆ ಇದಿರುಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡೆ. ಆಗ್ನಿ ವೇದ
 ಲಾದ ಆವ್ಯಸುಧಗಳೂ ಮದ ಮೋಹಾದಿ ಷಡ್ಯುಗ್ಗಳೂ ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನ
 ಮುಂತಾದ ಅಸಂಖ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದ ನಾಕಿಗಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸನಾಡುವ ನೀವು
 ಗಳುಕೂಡ ಇದೇನು ಈ ಲೋಕದವರಂತೆ ನಟಿಸುವಿರಿ. ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ
 ಗಳೆಂದೇ ಸಂಗಡ ಹೋಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ
 ಇಲ್ಲಿಯ ಗಣಾನುಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅತಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಿರಿ.

ನುರಣಾನಂತರ ಅನುಭವಿಸಿ ಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ನಮಗೆ ಭಯಪಡಿಸುವಿರೇನು? (ಚಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯುಕಳೆದಮೇಲೆ) ಛ. ಛ!! ಇದೇನು? ಇಂತಹ ಯೋಚನೆ? !!! ಮನಸ್ಸೆಂಬ ನಾವೆಯು ಬಂದೊಂದು ಸಲ ನಿದ್ರಾಸಮುದ್ರದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅಗ ವಿನೋದ ಮಾತುಗಳು ಆಟಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವುವು. ಸತ್ತವರು ಮರಳಿ ಬರುವುದೆಂದಿರೇನು. ಶಪಿಸುವುದೆಂದಿರೇನು? ಅದು ಫಲಿಸುವುದುಂಟೆ? ಸ್ವಪ್ನ ವೇಸುಳ್ಳೆಂದು ರಮಣಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ ನನಗೇಕೆ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು? ಸರಿ! ಸರಿ!! ನಾನಾತೆರದ ರೋಗವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ವೈದ್ಯನು ಕಲವುವೇಳೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತಜಾಡ್ಯವನ್ನು ವಾಸಿನಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿರಿಯನು. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬನಕೆಯು ಜೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೆರವರ ಕಣ್ಣಿನ ಕಸವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು ಲೋಕದ ಸ್ವಭಾವ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡುವರು?

ಸ್ಥಿರಜೀವಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಏಳುಮಂದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆಯರು ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ಮತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿದ್ರಾನಿರತರಾಗಿ ಮಲಗಿರುವರು. ಅವರು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದಾಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವುದು ಕ್ಷಾಮ, ಯುದ್ಧ, ಪ್ರಜಾಲಯ ವೇದಲಾದ ಆನರ್ಥ ಹೇತುಸಂಕೇತವು ಎಂತಲೂ ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಭಾವತಿಯರು ಬಲದಿಂದ ಎಡಮಗ್ಗಲಾದರೆಂದು ವರ್ತಮಾನ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕುಶದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯು ತಪ್ಪದು. ಎಂದು ಆಚಾರಶೀಲರುಗಳಿಂದ ರಾಜರ್ಷಿ ಎಂದು ಉಪಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸುಶೀಲನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಸಲ ಹೇಳಿದನು. ಬಲಗಡೆ ಬೇಸರವಾಗಿ ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಉದ್ವೇಗದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಗೊಳಿಯು ಲುಕ್‌ಲುಕ್ ಎಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡಿತು. ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಂತ್ರದ ಎರಡುಕಡೆಯ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ

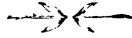
ಅವನು ಹೇಗೆ ಹಾರಬಿಡಲಾವನೋ ಹಾಗೆ ಸುಶೀಲನು ಕೈಕಾಲನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿ ಸಿ, ಬಹೋ! ನೋಡಿದೆಯಾ ಸತ್ಯವ್ರತನೇ! 'ವಿಪ್ರನಾಕೋಪನಾರ್ಥನಃ' ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನ ಉಕ್ತಿಯೇ ಭಗವಂತನಾಶಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಈ ಹಲ್ಲಿಯು ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು ನುಡಿಯಿತು. ಎಂದು ತನ್ನ ವಿದ್ವತ್ವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ನನಗೆ ಹಲ್ಲಿಯ ಶಕುನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದನು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ಸುರಿದ ಮಳೆಯಂತೆ ನಿವ್ವವೋಜನವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅಭಿಮತವು ಮೊದಲೂ ಬಂದೇ, ಈಗಲೂ ಬಂದೇ, ನಾಳೆ ಹತ್ತುವರ ಪದ ಮೇಲೂರೂ ಬಂದೇ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದ ಸುಟ್ಟಿಗೂ ನಿರ್ದೋಷನೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೂಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡದಿದ್ದರೆ ಈಶ್ವರ ಕೃತವೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನರಿಗೆ ದೇವರು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬ ದೈವ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಯುಕ್ತರಾಗಬೇಕೆಂದೆ ಹೊರತು ಶಕುನದಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ಆಗುವುದೆಂತಲೂ ಅಥವಾ ಕೆಳುವುದೆಂತಲೂ ತಿಳಿದು ಸಂಶಯಪಡಬಾರದು. ಬಂದು ಮರದ ಸರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಚವ್ವಳಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದೂ ಅನುರದ ಮೇಲಿನ ಕಾಗೆಯು ಹಾರಿಕೊಂಡು ಗುವುದೂ ಏಕಕಾಲನಾದರೆ ತನ್ನ ತಾಳಧ್ಯನಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಗೆಯು ಓಡಿ ಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಏನು ಬೇನೆಯಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಮತ್ತೇನು ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಹಲ್ಲಿ ನುಡಿವುದಕ್ಕೂ ಸುಶೀಲನ ಮಾತುಮುಗಿ ವುದಕ್ಕೂ ಕಾಲ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಅವರಿಂದ ಅನಾಹುತವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದಿತ್ತು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಮೊದಲೇ ಮರ್ಕಟ, ಮೇಲೆ ಮದ್ಯಮದದ ವ್ಯಥೆ, ಇದರಮೇಲೆ ಚೇಳಿನ ವಿಸ ಎನ್ನುವವಾಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ರಮಣಿಯೊಳಾಸಕ್ತವಾಗಿ ವಿಕಳವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಮೇಲೆ ಯುದ್ಧದ ಕಲಾಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾ

ಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಎಚ್ಚರವಿದ್ದು ಹೇಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ರೆಪ್ಪೆಗೆ ರೆಪ್ಪೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಪ್ನಗಳು ಬಿದ್ದುವು. ಆರವಾಸಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದವರೊಂದಿ ಗೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಆಗ ಎರಡುಗಂಟೆ ಯ ಸಮಯ. ಇನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತುವುದೆಂದರೇನು? ಎಕ್ಕದ ಅರಳೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಾಸಿಗಯು ನೆಗ್ಗಿಲಾಸು.ಳ್ಳುಗಳು ಸೇರಿಸಿ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಮಗ್ಗುಲಿಂದ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಹೊರಳುತ್ತ ಯಾವಾಗ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣೀತೆಂದು ನಾಲ್ಕುಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಯುಗವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸತ್ಯವ್ರತನ ಪರಾಜಯ.

ಬಳಿಕ ಮಾರನೇದಿನದುದಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸತ್ಯವ್ರ ತನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ರಮಣಿಯು ಬಂದಳು.

ಸ - ಪ್ರಿಯೇ! ಇನ್ನೇನು ನಿಮ್ಮ ಸುಖೀಲನ ಮಾತು ನೆರವೇರುವ ಕಾಲಬಂದಿತು. ಹೋಗಿ ಆಶ್ರಮದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊ. ಯುದ್ಧ ಕ್ಷತರಳುವೆನು.

ರಮಣಿಯು ಸತ್ಯವ್ರತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಪಮುತಿಯೂ ಸಹಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ ಛ ! ತಾಪಸಿಯಾಗುವ ನಿನ ಗೇಕೆ ರಾಜನೊಡನೆ ಸರಸವು.” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು.

ರ-ಅಮ್ಮಾ! ಪತಿಯೊಡನೆ ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡತನಾಡಿಕೊ.
ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ-ಎಲೈ ಅಪ್ಪಮತಿಯೇ? ಯುದ್ಧದಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವಾಗ
ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯೋ? ನಿನ್ನ ಮೂಢ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ.

ಆ-ಆಯ್ಯೋ! ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಸ-ಶೂರಸೇನನ ಮೆಲೆ ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವೋ ಅಷ್ಟೇ ಸರಿ.

ಆ-ಯಾವಾಗ ಪುನಃ ಸೇರುವೆವೋ ಕಾಣೆ

ಸ-ಆಮೇಲೆ! ಆಮೇಲೆ! ಈಗ ಹೋಗು.

ಆ-ಒಗ್ಗೋ ಹೊರಟೆನು. (ರಮಣಿಯ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ) ಇವ
ಳನ್ನು ಕಡಿದರೂ ಪಾಪವಿಲ್ಲ. ರಮಣಿಯು ಮಾಡಿದ ಮಾಟದಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ
ಕುಣವನು ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ರ-ನೀನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಕಾಗುವಾಗ ಸುಖಾಗಮನವನ್ನು
ಹಾರೈಸಲು ನಿನ್ನ ಆರ್ಥಾಂಗಿಯು ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕ ಬಂದರೆ ನಿಷ್ಕರವಚ
ನದಿಂದ ಮುಚ್ಚಮುರಿದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದೆ. ಗೃಹಿಣಿಯೇ ಗೃಹವು. ಅವ
ಳನ್ನು ನೋಯಿಸಿದರೆ ಪುರುಷನಭಾಗ್ಯವು ನಶಿಸುವುದು. ಸತಿಯು ತುಂಬಿದ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರೆ ಆಮನೆಗೆ ಕಂಡವನ್ನು ಸುರಿದವಾಗಾಗು
ವುದೆಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವರು.

ಸ-ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡತನಾಡದೆ ಪತಿಯ ಸುಖ ದುಃಖ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ಫಲವೇನು? ಆಪತ್ಪ್ರಾ
ಲಬಂದಿರುವುದು ತಿಳಿಯದೆ?

ರ-ನಿಜ. ಒಂದುಕಷ್ಟಕಾಲ ಬಂದೊದಗಿತು.

ಸ-ಪ್ರಿಯೇ! ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲ ನನಗೆವಾತ್ಸವೆಂದು ಹೇಳು.

ರ-ನಿನಗಾದರೆ ನನಗಲ್ಲವೆ? ಗಂಡನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಂಡತಿಯು ಭಾಗಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಸತಿಯು ಪತಿಯ ಸುಖಮುಖಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು.

ಸ-ಬಾಲನಕ್ಷತ್ರ, ದುಸ್ವಪ್ನ ಮೊದಲಾದ ದುಶ್ಯಕುನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಕೊನೆಯಾಗಿತ್ತೋರುವುದು.

ರ-ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ ದೇವರ ದಯವಿದ್ದರೆ ನಿನೇ ಬಂದು ಪೀಳಿಗೆಯ ಮುಖಪುರುಷನಾಗುವಿ.

ಸ-ರಮಣಿ! ಏಕೆ ಕುಗ್ಗಿದಹಾಗಿರುವಿ. (ನುಮುನುತಿ ತುವನು.)

ರ-ಪ್ರಿಯನೇ! ಜಯಾಂಗನೆಯ ಮುಖಚುಂಬನವು ಹೀಗೆಯೇ ದೊರಕಲಿ.

ಸ-ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ನಿಷ್ಫಲವಾದುದರಿಂದ ಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಿಯು ನೆರವೇರಿಸಿಯಾನು. ಬಂದುಸಲ ಗದೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಉಗ್ರನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಬಿರುಗಾಳಿಗಿಟ್ಟ ದೀಪಗಳಂತೆ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಬೇಕು.

ರ-ಪೌರುಷನನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತ ಉಪಯೋಗಿಸು. ನೀನುಗೆಲ್ಲಾ ನಂತೆ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನೋಂಪಿಸುನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಸ-ಇಗೋಪೊರಟೆನು. ಈದಿನ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮೃತತಥಿಯೆಂದು ವರ್ತಿಸುವುದೋ ಸಾಯಂಕಾಲ ತಿಳುವುದು.

ರ-ಈದಿನಸ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ.

ಸ-ಹುಟ್ಟಿದದಿನದ ಸಂಭ್ರಮ ಏನೆಂದುಹೇಳಲಿ. ವರ್ಧಂತಿಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬವಲಾಗಿ ಯುದ್ಧೋತ್ಸವ ವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಗಲಿ - ಎಂದು ಹೊರಟನು.

ಮದ್ದಾನೆಯ ಸೊಂಡಲಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟದಂತೆ ಉಗ್ರನು ದಕ್ಷಿಣದೀಶಾದ್ಯಂತವನ್ನು ಹಾಳುಬೀಳುವಂತೆನಾಡಿ ಮುಖಂಡರಂ ಕೈಸೆರೆ

ಹಿಡಿದು ಕುಶಲಾನತಿಯ ಕೋಟಿಯಬಾಗಿಲುಎರೆಗೆ ನಿರಾತಂಕದಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿ ಜಯಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಯಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೊಂಬಿನಕೂಗು ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟುದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ರಣರಂಗವಿದ್ದುದರಿಂದ ಧನುಷ್ಯಂಕಾರವೂ ಮಡಿಯುವವರೂ ರೋದನಸ್ವರವೂ ಗೆದ್ದಭಟರ ಜಯಜಯ ಶಬ್ದವೂ ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಸುಗುರುಬಾಣಗಳಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಡವಿ, ಆರುಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಾಂಧಿಯನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ಈರಾರು ಇಷುಗಳಿಂದ ರಥದಗಾಲಿಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಹಾಕಿ, ನಾಲ್ಕಾರು ನಾರಾಜಗಳಿಂದ ರಥಿಕರನ್ನು ಮೂಢೆ-ಗೊಳಿಸಿದರೆಂಬ ಯುದ್ಧವರ್ಣನೆಯು ಭಾರತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಿನರಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರನರುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿರುವ ನಮ್ಮ ವಾಚಕಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಟಸಂಖ್ಯೆಯು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದಲೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಅಷ್ಟು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ರಮಣಿಯು ಸನುರದ ವಿಶೇಷ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸೇವಕರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಕೆಯ ಜತೆಗಾರಳಾದ ಚಂದ್ರಲೇಖಿ ಎಂಬನಳು ತನ್ನ ಗೃಹಕೃತ್ಯವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ರಮಣಿಯು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕೂತ್ನು ಸಂಭಾಷಿಸಲು ಬಂದು ರಮಣಿಯು ಎಂದಿನಂತೆ ಹಸನ್ಮುಖಳಾಗಿರದೆ ಯಾವುದನ್ನೋ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಳಗೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂತೆಂದಳು:-ಎಲೈ ಸಖಿಯೇ! ಪ್ರಕೃತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಾವು ಗಳುವಾಯುಭರಿತವಾದ ಈ ಭೂಮಂಡಲವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮನುಷ್ಯನಕಷ್ಟಸುಖಗಳಿಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸೇ ಪ್ರಧಾನಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಸುಖವೆಡುವನನಿಗೆ ಆ ಗಾಳಿಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸುವಹಾಗೂ

ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ತಂದು ಮೂಗಿನಭ್ರಮೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಹಾಗೂ ತೋರುವುದು. ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಿಗೆ ಅದೇ ಗಾಳಿಯು ರಭಸವಾಗಿ ಬೀಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಳಲನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತದೆಂತಲೂ ದುರ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ತಂದು ಪಿಡಿಸುತ್ತದೆಂತಲೂ ತೋರುವುದು. ನೋಡು, ಗಾಳಿಯು ಸಮ ರಾಂಗಣದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ. ಎಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಬರುವುದು; ಅಲಿಸು. ಇಂದು ಯಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಗಳು ಆಡು ತಿಯಾಗುವುವೋ; ಕಾಣನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವು ವ್ರಕ್ತಂತಲೂ ಉಗ್ರನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ?

ರ-ಲೋಕವ್ಯವಹಾರವು ನನಗೇನೆ ತಿಳಿದುಬಂದೆಂದು ಅರಿತಿದ್ದೆನು. ನನಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಬನಕನು ತುದಿಯಂತಹ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಿ. ಜನರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನಾನಾತರದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತೀರ್ಪುಮಾಡಲು ದೊರೆತ ನದವರು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ವರಹಗಳ ಮಾಸ ವೇತನವುಳ್ಳ ನ್ಯಾಯಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ನೇಮಿಸಿರುವರೆಂದು ನೀನು ಕೇಳಿರಬಹುದು. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಾದಿಸುವು ವ್ರಕ್ತ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕೊಂಡಿರುವರು ಅನೇಕವಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯುವರು. ಇವರ ವಾಕ್ಪಟುತ್ವದ ಬಲದಿಂದ ನ್ಯಾಯವು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೂ, ಅನ್ಯಾಯವು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವುನೇಳೆ ಪರಿಣಮಿಸುವುದುಂಟು. ಕಕ್ಷಿಗಾರರು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಾದವನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅನುಕೂಲವಾದೀತೆಂದು ಕೆಲವರು ಪಂಚಾಯಿ ತರ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಬಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದುವೇಳೆ ತೀರ್ಪುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವೆಂದರೂ “ಅಯ್ಯೋ ನೀನೇಕೆ ಬದ್ದಾಡುವಿರಿ. ಹಿಂದೆ ಇಂತಹ ವಿವಾದಗಳೆಷ್ಟೆ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ನೋಡಿಯೆಬಿಡೋಣ” ಎಂದು ವಕೀಲರು ದ್ರವ್ಯಲೋಭ

ದಿಂದ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿಸದೆ ಬಿಡರು. ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತೊಟ್ಟಿಟ್ಟ
ಯಲ್ಲಿ ಆಣುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗದ ಮನುಷ್ಯನೆ ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈರಿತಿ ಹೇಣಗಾಡಿದರೆ ತುಂಡೆ ಬಂಡವಾಳವೆಂದು ಸುಶೀಲನ
ಹುಡುಗಾಟದ ಮಾತಿನಬಲದಿಂದ ಹೆವರಿಸುವ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಇಡೀ ಕುಶಲ್ವೀಪ
ವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಳವೋರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲು
ಮನುಷ್ಯನಾತ್ರನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಅಪ್ರತಿನುವೀರನಾದ ಸತ್ಯವ್ರ
ತನಿಂದ ಆದೀತೆ ?

ಚಂದ್ರ-ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರ-ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ದೇವರು ಎಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಬಂದೇರಿತಿಯಾಗಿಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲಿಯನ್ನು ಹುಲಿಯಾಗಿಯೂ,
ಹುಲಿಯನ್ನು ಇಲಿಯಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವನು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಳು
ನಡೆದು ಭೂಮಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆದಕ್ಕೆ
ಆಟಂಕಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜ್ಞಾನುವೂ, ಮಹಾನಾರಿ ವೋದಲಾದ
ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು ತಲೆದೋರುವುವು ಜ್ಞಾನು ಬರಬೇಕಾದರೆ
ಮಳೆಯು ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯದು. ಪೈರು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ
ಆದ ಪೈರುಗಳು ಮಿಡಿತೆಯ ಗುಂಪಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಕಂಬಳಹುಳುಗಳಿಂದಾ
ಗಲಿ ನಿರ್ನಾಸು ಮಾಡಲ್ಪಡುವುವು. ಇದರಿಂದ ಭಯಂಕಟ್ಟು ದವಸವನ್ನು
ಕೂಡಿಟ್ಟ ಜನರು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವರು. ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಹಾರದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದ
ರಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ವೋದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ದುಡ್ಡುಡರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೈಗಾರಿ
ಕೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ಜೀವನಮಾಡುವವರ ಸರಕಿಗೆ ಬೇರವಿಲ್ಲದೆ ಊಟಕ್ಕೆ
ಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪುವುದು. ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಕಮ್ಮಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ಧಾನ್ಯಗ
ಳನ್ನು ಬದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ವರ್ತಕರು ಅನ್ಯದೇಶದ ಜಿನಸುಗಳನ್ನು ತರಿ

ಸುವರು. ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಸ್ವದೇಶದ ಆಹಾರದಿಂದ ವೋಷಿತರಾಗಿ ಈಗ ದೇಶಾಂತರದ ದನಸವನ್ನ ತಿಂದಮೇಲೆ ದೇಹದಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಅವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಅನೇಕರು ಪೂಜಾಬಿಡುವರು.

ಬಹುದಿನಸ ಬಂದೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಮಲಮೂತ್ರಾದಿ ಕಷ್ಟಲಗಳ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವು ಕಟ್ಟು ನಾನಾವಿಧ ಕ್ರಿಮಿಗಳಾವಾಸಕ್ಕೆ ಆನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಈ ರೀತಿ ರೋಗವು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತ ಬರುವುದೂ ಆಗ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಸವಲ್ಲಿ ಕಾಡೆ ನಾಡಾಗುವುದು. ನಾಡೆ ಕಾಡಾಗುವುದು. ತುರುಷ್ಕ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇಬಿಲಾನ್ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಬಿಲಾನ್ ಮೊದಲಾದ ಜನನಿಬಿಡವಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಕಳಗೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶವಿದೆಂದು ಜನರು ತೋರಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಂಪೆ, ಬಿಜಾಪುರ, ಹಸ್ತಿ ನಾನತಿ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ವಿಭವ ಪ್ರದರ್ಶಕವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅಸ್ತಿಭಾರವು ಇನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಿರ್ಮಾಣನಿಷ್ಠೆಯೆಂಟು ಎಷ್ಟು ಪಂಡಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಪಟ್ಟಣವೆನಿಸಿದ ರೋಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಸಾಹಸವೆಂಬ ಚೆನ್ನವನ್ನು ಪರಿಚ್ಛಿಸುವ ಬರೆಗಲ್ಲೆನಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳು ಕಳೆದಾಗ್ಲೂ ಅನೇಕ ಭೂಕಂಪಗಳಾದಾಗ್ಲೂ ಅಲ್ಲಡಲಾರದಂತಹ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತಲೆಗಳವರೆಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಿ ಮೆಯೆ ಪೆಚ್ಚುತ್ತಲಿತ್ತು. ಕಡೆಗೇನು? ವಿಧಿವಶದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವೈಭವವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಮಂಜಿನಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿ, ಮೆಲ್ಲೇರಿಯಾ ಎಂಬ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಬೀಜಭೂತವಾದ ಕ್ರಿಮಿಗಳ ತವರ್ಮ

ನೆಯಾಯಿತು. ಸತ್ತವರು ಸಾಯಲು, ಉಳಿದವರು, ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುವ ತನ್ಮು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞೋತ್ಪನ್ನನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಅದೇ ಹೊಸ ರೋಮ ಎನಿಸಿತು. ಹಳೇ ರೋಮ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮರಗಳು ಬೇರುಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡವು. ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಈಗಲೂ ಮೆಲೇರಿಯದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು, ಅದರ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಇವೆರಡು ಈತಿಯಾಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧವು ದೇಶದ ಕೀಡಿಗೆ ಮೂರನೇಕಾರಣ. ಪಾಲಕರ ಅದಲುಬದಲಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಗುಂಟಾಗುವ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ. ಅವುಗಳ ಚರ್ಚೆಯು ಹಾಗಿರಲಿ. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಮೊದಲು ಪರಸ್ಥಳದ ಸರಕು ಬಾರದೆ ಸ್ಥಳದ ಸರಕು ಹೊರಗೆ ಹೋಗದೆ ವ್ಯಾಪಾರವು ಗ್ರಹಣಹಿಡಿದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಂತೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವುದು. ಅನೇಕರು ಯುದ್ಧವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರವಿಧವಾದ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆವೇಗೆ ಆಹಾರ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾರವು ದೊರೆತನದವರಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದು. ಇದರಿಂದ ಧಾರಣೆವಾಸಿಯು ಏರುವುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಲ್ಪದಿನಸದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ದನಸಥಾನೈವಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಸರಕನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಬಳ್ಳಲಿಗರನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಿ ಹೊರಗೆ ತರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಆಹಾರಪರಿಕರಗಳಿಗೂ ಯುದ್ಧದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಧಿಕ ಧನವ್ಯಯದಿಂದ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವನು. ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅಬಲೆಯರಿಗೂ ಬಾಲರಿಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಆಸ್ತಿಗೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ಜೋರಾಕ್ರಾಂತವಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಕತ್ರಗಳಧೀನವಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಆಸ್ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಪದಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ರಗಳ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಕೆಲವರು, ಹೊತ್ತು

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಹಾರಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಕೆಲವರು ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯದ ಬೆಲೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ಆಹಾರ್ಯವಿಹೀನರಾದವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಕ್ಕೆ ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸಗಳು ದೊರೆಯದೆ ಕ್ಷುಧಾರ್ತರಾಗಿ ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಲಯವಾಗುವುದು. ಈ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಸುಟ್ಟಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಬಹುದೋ ನಿನ್ನೇ ಊಹಿಸು. ಯುದ್ಧದಂತರದೇಶಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳೇ ಬೇಕು. ಈಗ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಕಣಿವೆಗೆ ಈ ಮೂರನೆಯ ಕಾರಣವು ಬಂದೊದಗಿರುವುದು.

ಚಂದ್ರ-ಈ ಯುದ್ಧದ ಪರ್ಯವಸಾನವೆಂತಹುದೋ ?

ರ-ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಕೇಳು; ಪತಿಯು ಮೃತನಾದರೆ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಐಹಿಕಸುಖಕ್ಕೆ ಕೂದಕವಾಯಿ ತಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಪಥವು ಜರಗುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಆತ್ಮಚ್ಛೇದು ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಗೋಳಾಡುವರೆ ಹೊರತು ಸತ್ತವನಿಗೆ ಪಾಲೋಕ ಸಾಧನವು ಸಾಲದೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಎಸಗಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದೋ ಎಂದು ವ್ಯಸನಪಡರು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ನ್ಯಾಯನಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿಬೇಕು. ಈಶನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಬೇರೆಯಾಗುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಸವಿಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಖೀಲನು ಮೊದಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಅವನ್ನು ವಲಂಬಿಸಿ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಈಜಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದಡದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಮುಂದರಿತು ಮೃತನಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಕುರಿತು ಜನ್ಮಾವಧಿ ಪ್ರಲಾಪಿಸುವೆನು. ನಾನು ಇನ್ನೇನುತಾನೆ ಮಾಡುವೆನು.

ಚಂದ್ರ-ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ತನ್ನ ಸೇವಕನೊಂದಿಗೆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವನಸಂಗಡ ಮಾನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚಿದಹಾಗೆ ಏನೇನೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳೇನಪ್ಪಾ - ಸೂರ್ಯನು

ತಿರಿಗಿದಹಾಗೆಲ್ಲ ತಿರಗುವ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಹುಟ್ಟಿನಂತೆ—ಅನುಕೂಲೋಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಳು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಶೂರಸೇನನಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದಾಗ ಶೂರಸೇನನು ಜಯಿಸುವಹಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಅವನೇ ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಯಾಗುವುದು ಕೇಳುವಿನೇನೋ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯನ್ನಿಕ್ಕೊಂಡಳು. ಸಾಂತಕರಣಳಾದ ಸತಿಯೆಂಬ ಅಂತರಂಗದ ಮಾತು ಹಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಜಯವಾಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿದ್ದರೇನು ಹೋದರೇನು ಎನ್ನುವಳು. ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ಯೋಚನೆಯು ಆಕೆಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಗೆದ್ದರೆ ಚಿತ್ತಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವುಂಟಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮವು ನೆರಗೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ತಿರಗಿಸಿ ವೇದಲು ತನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂಬ ಭಯವುಂಟಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಸೋತುಹೋದ ರಂತೂ ಸರಿಯೆಂದು ಉಗ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಳೇನೋ ?

ರ—ಈ ಲೋಕದ ಪುರುಷರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಾದರೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಿಸಲಿ ನೆನ್ನ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಬದುಕಿಬಂದರೆ ಸಾಕು, ಎಂದಳು.

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಆದಿತ್ಯನಸ್ತಮಿಸಿದನು. ಕತ್ತಲೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ರಮಣಿಯ ಕಳವಳವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಯಾವುದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮೃತನಾದನೆಂಬ ವರ್ತಮಾನವು ಬಂದು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ರಮಣಿಗೆ ಸೋಕಿತು. ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಗೆ ವ್ಯಾಧನ ತಿಟ್ಟವಾದ ಬಾಣವು ಬಂದು ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ ಎಷ್ಟು ದುಃಖಪಟ್ಟು ದೇಹವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುವುದೋ ಹಾಗೆ

ರಮಣಿಯು ದುಃಖೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಓಡಿ ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರಣ ರಂಗವನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ಸತ್ಯವ್ರತೋಗ್ರರು ಸನಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದುದ ರಿಂದ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಸೋಲು ಗೆಲುವು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯತ ಪ್ರಮಾಣದ ಪಾಪವೂ ಸುಶೀಲನ ಹರಿಕೆಯನ್ನು ಸಲಿಸದೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಅಪರಾಧವೂ ಉಗ್ರನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯನಾಡಿತೆಂಬಂತೆ ಆಗಿ ಸತ್ಯವ್ರತೋಗ್ರರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೂಕ ಮಾಡುವ ತ್ರಾಸಿನ ದಂಡಿಗೆಯು ಉಗ್ರನಕಡೆಗೆ ವಾಲಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಲಘುಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದನು. ಉಗ್ರನ ಬಾಣವರ್ಷವು ಅವನನ್ನು ಮೂರ್ಛೆ ಗೊಳಿಸಿತು. ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆದ ಛದೆಯನ್ನೂ ಹೂಡಿದ ಬಾಣವನ್ನೂ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಿದವನು ಹಾಗೆಯೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಸೇನಾಪನರು ಅನಾಥರಾಗಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೂ ಓಡಿದರು. ರಮಣಿಯು ಸತ್ಯವ್ರತನ ದೇಹವನ್ನು ನಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಸತ್ತಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಯೋಧರರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ರಥದ ಇರಸಿಯ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವವನನ್ನು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೃದಯವು ಬಡೆಯುವಷ್ಟು ವ್ಯಸನದಿಂದ, “ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಹೂಡಿದ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯು ಬರಬಹುದೆ? ಎಂದು ಪ್ರಳಾಪಿಸುತ್ತ ಸತ್ಯವ್ರತನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಉಂಗುರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಂಗುರದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅಯ್ಯೋ! ರಸವೇ ಪ್ರೇಮರಸವು ಬತ್ತಿಹೋಗಿ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯೇ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಉಳಿಯಿತು ಎಂದಳು. ಅಲ್ಪಮತಿಗೂ ಸಮಾಚಾರ ತಲಪಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಮನೆಸ್ಥನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಲೋಕದ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಲಾರದೆ ಊರಿದೀಚೆಗೆ ಬಂದು, ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಿಕ್ಕದೆ ರಮಣಿಯು ರೋದನಸ್ವರದ ಬಲದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು,

ಯಾರು ಇವನ ಮುಖವನ್ನು ಗುರ್ತು ತಿಳಿಯದಹಾಗೆ ಮಾಡಿರುವರೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದಳು. ಜಯಶೀಲನಾದ ಉಗ್ರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಮಡಿದಿರುವರೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ದೀಪವಿಡುವ ಕನ್ನಡಿಯು ಕೈಬೆಟ್ಟಿಗೆ ಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸೇನಾಪತಿಯೊಡನೆ ಹೊರಟು, ಬಂದು ಶವದ ಎರಡುಕಡೆ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೂತು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಅಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನೀವು ಯಾರು? ಈ ದೇಹವುಮಾರದು? ಎನಲು,

ರ-ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನದು.

ಉ-ಇರಲಿ. ನೀನಾರು?

ರ-(ಬೇಗ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಶವದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಅವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಎಂದಳು.

ಸೇನಾಪತಿ-ಈ ಅಲ್ಪಮತಿಯು ಆತನ ಗೃಹಿಣಿ. ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಸುಳ್ಳು.

ಉ-(ಅಲ್ಪಮತಿಯ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿ) ನೀನು ಅವನ ಸುವಾಸಿನಿಯಲ್ಲವೆ?

ಅ-(ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಹೆಸರಿನ ಉಂಗುರವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಕಳಕ್ಕೆ ಜಾರಿಸಿ) ನಾನೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಬಬ್ಬ ಸೀಮಂತನ ಸೊಸೆ. ಜಯಶೀಲರಾದ ತಾವು ಸಲಹಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.

ಉ-ಎಲೈಯಬಲೆ! ಭಯಪಡಬೇಡ. ಅದೃಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ದೊರೆಯ ಜನನಿಯೇಕೆ ಆಗಬಾರದು. ಸೇನಾಪತಿಯೇ (ರಮಣಿಯ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿ) ಇವಳ್ಯಾರು ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಸೇನಾ-ಹಿಂದೆ ಬಾದುಸಲ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಈಕೆಯು ಸತ್ಯವ್ರತನ ಮಾನಿನಿಯೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು .....ಉಪ

ಪತ್ನಿಯಂತೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಸುಶೀಲನ ಅನುಜಾತೆಯನ್ನು
ವುದಂತೂ ತನುಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇರಬಹುದು.

೨- ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮೃಗವು ಬೇಗ
ಸಾಯುವಂತೆ ಭರ್ಜಿಯಿಂದ ತಿವಿಯುವಹಾಗಿರುವ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ
ಅಹಾ! ದೈವವೇ! ಪತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಕೊಂಡು ಇಂತಹ ಅಪವಾದವುನ್ನೂ
ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದಿಯಾ? ಇನ್ನು ನಾನು ಬದುಕಿ ಫಲ
ವೇನು? ನನ್ನ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಉಂಗುರವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಈ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಡಿದು ಧರೆಗುರುಳಿದಳು.
ಉಗ್ರನು ಇದೊಂದೂ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸೇನಾನಾಯಕನೊಡನೆ ಮುಂ
ದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ತನ್ನ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಹೃದಯೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಕಥಾಸಮಾಪ್ತಿ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಜೀವಿಯ ಮಾನುಷಾಪಸ್ಥೆಯು ಮುಗಿ
ದಂತೆ ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಕಥೆಯು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅನಿವಾ
ರ್ಯವಾದ ಜೀವಿ ದೇಹಗಳ ವಿಯೋಗವು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೂ ರಮಣಿಗೂ ಪ್ರಾ
ಪ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ಕಥೆಯು ಕೊಂಚ ಉಳಿದಿರುವುದು. ಎಚ್ಚೆ ಪಾಠ
ಕರೀರಾ! ಮೇಲಿನ ಹನ್ನೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಓದಿ ಅಥವಾ ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮ
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಯಾಸವಾಗಿರ ಬಹುದು. ಪರಂತು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ
ಪಾದ್ಯರಾದ ಸತ್ಯವ್ರತ, ರಮಣಿ, ಅಶ್ವಮತಿ, ಉಗ್ರ, ಇವರ ಗತಿ ಏನಾಯಿ
ತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗಾ
ದರೂ ಸ್ಫುರಿಸದೆ ಇರದು. ಆದಕಾರಣ ಉತ್ತರಕಥಾ ಸ್ವರಸ್ಯವನ್ನು ಈ
ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವೆನು.

ಭಗವಂತನು ಅಲ್ಪಮತಿಗೆ ಮರ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಸನ್ಮತಿಯ ನಿತ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು:—ಅಹಾ ಮೋಸ ಮಾಡಿದವರು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವರೆಂಬ ಆರೈಕೆಯವಾತಿಗೆ ನಾನೂ ಬ್ಬಳು ಉದಾಹರಣೆಯಾದೆನು. ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕೈಹಿಡಿದ ಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಅವನ ಸಹಜ ಸುಗುಣಗಳನ್ನು ಮರೆತು ದೋಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆನು. 'ಕ್ರೂರನು ಕೆಂಗೂದಲನು' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿಂದನೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪತ್ನಿಯೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣವಿದ್ದವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗಿ ಆರಸನನ್ನು ನಂಬಿ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟವಳಂತೆ ಕಟ್ಟೆನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಯೆರಡನೆಯ ಗಂಡನ ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಪಿಡಿತಳಾಗಿ ಬೇಗ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಜಗಳವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟೆನು. ಸಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತರವನ್ನುಳಿದಿರುವುದು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳದೆ ರಮಣಿಯು ಸತ್ಯವ್ರತನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಆಟಂಕಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಯಾವಾಗ ದೇವದಾಸಿಯಾದಾಳೆಂದು ಹಾರೈಸಿದೆನು. ನಾನು ಪತಿನ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಮೊದಲು ನನಗೇನೆಗೋ ಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ರಮಣಿಯು ಪತಿನೈಸ ಭರಳಾದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶವ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಪತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವನೊಡನೆ ತಾನೂ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಳು. ಉಗ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ' ಈ ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ಧೋರೆಯ ತಾಯಿಯೇಕೆ ಆಗಬಾರದು ' ಎಂದನು ಇದು ನೋಡಿದರೆ ಅವನುನನ್ನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈ ಭಾಗ್ಯವನ್ನುಂಡದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಪ್ಪಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಗಂಡನೆ? ಸಾಕು ಸಾಕು, ವರ್ಷದಿನದಲ್ಲಿ ಅವಸರಪಟ್ಟು ಪತಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದ ಫಲವಿದು. ನಾನು

హిగ్గయే? ఇద్దరే యుగ్రను వ్యావోదయమున పాణిగ్రహణకే యుద్ధ్యుక్తనాదరే యను మాటలి? నాను సర్వస్వవన్నా బిట్టు ఈగ తాపసి యాగువ్రుసు యుత్తమనాద యోజననే. యిదే సత్యవ్రతనన్ను వరి సువుదకే ఎప్పు అవసరపట్టినో ఈగ తలయన్ను బోలెటికొకొళ్ళు వ్రుదకే అప్పు అవసరపడబోకాగిబంతు. నావు బంధు యోజిసిదరే ఈ శ్వరను మత్తోందు యోజిసువను. రమణియు ఆశ్రమస్వీకారవన్ను మాడబోకేందు బయసిదను అదు నన్ను పాలిగోనే యుళయి తు. ఎందు ఆరనునేగ టడిబంధు బోళగినజావదల్లియే బబ్బ నావిక నన్ను కరిసి ఆభరణగళన్నుళదు కంపుసిరయన్నుట్టెళు. ఏకపత్ని వ్రతనూ ఆద సత్యవ్రతన దేతాభిమానక్కా ధ్యేర్యోన్నతిగూ నిష్పక్ష పాతక్కూ, రమణియ తాత్కూ, పతిపితరసేవాధ్యునితగూ మోక్షి ఇదేదోకవేంబ రంగస్థళదల్లి మూనుషరేంబ పాత్రగళన్ను ఆడిసువ సూత్రధారనాద ప్రియతంత్రస్వతంత్రనే ఈగరి తన్ను తన్ను తానే ఆరితు అల్పమతియు అవకేళియూగి పశ్చాత్తాపపడువనరిగూ రమణి సత్యవ్రతరు మూర్ఖతరాగివబోకేందు కల్పిసిదను. అల్పమతియు విధనావేషనన్ను ధరిసిదకూడలే దురాతావరనాద యుగ్రనన్ను సంద రిసబోకేందు, సత్యవ్రతనూ ఆకణాంతసేళదు హూతిద్ద బాణదల్లి భగవంతను బంధు నింతు సత్యవ్రతన మూర్ఖయన్ను నివారిసిదను. అవనేళువవ్యర్థల్లి బాణవు యారి మార్గదల్లి అద్భుతాకారనాద జక్ర రూపవన్ను తళదు యుగ్రన కంఠదల్లి ప్రవేళిసి తలయసహిత నిమిషా ధరదల్లి మాయవాయుతు. యుగ్రన ఆకస్మికమరణక్కూ సత్తనోందు నిశ్చయిసబ్బట్టెద్ద సత్యవ్రతనోద్దు బంధుదక్కూ అబాల వృద్ధస్త్రివరు షరు జయజయ శబ్దదింద జగదీశనన్ను స్తోత్రనూడలారంభిసిదరు.

ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸ್ವರಗಳಿಂದ ಗಂಟೆಗಳು ಧ್ವನಿಗೈದವು. ಬೆಲ್ಲದಮುದ್ದಿಗೆ ಇರುವೆಗಳು ಮುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವಹಾಗೆ ಚದರಿಹೋಗಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಸೇನಾಜನರು ಸತ್ಯವ್ರತನ ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಸೇರಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವನು ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಕರುಣಾರಸಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಠಾರ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದನು. ನಂತರ ಸಮಾಸದೊಳು ಸೆಲದಲ್ಲ ಮೈ ಮರೆತು ಮಲಗಿದ್ದ ರಮಣಿಗೆ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರದಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಎಲ್ಲರು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ “ ಎಲೈಸತ್ಯವ್ರತನೆ ! ದುಷ್ಪನ್ನಾದ ಉಗ್ರನು ಅನ್ಯಾಯ ಪ್ರವರ್ತನದಿಂದ ತಾನಾಗಿ ತಾನು ಸತ್ತನು. ಅವನಿಗಾಗಿ ಸುಖಲನು ಹುಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾನುರಾಗಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಣ್ಣನವಾತು ಮಾರಲಾರದೆ ಉಯ್ಯಾಲೆ ಯಂತೆ ಅಲ್ಲಾಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ರಮಣಿಯನ್ನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಮವಿಶ್ವಾಸ ಸಹಿತನಾದ ನೀನು ವರಿಸಿ ಎಂದಿನಂತೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರು ” ಎಂದು ಸಮಸ್ತರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ನುಡಿಯಿತು. ಉಗ್ರನ ಸೇನಾಪತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ರಮಣಿಯು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಾಗದ ಈ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಬಹಳ ಪೇಚಾಡಿದನು. ಆದರೇನಾಯಿತು. ರಮಣಿಯನ್ನು ಸಹೋದರಿಯೆಂತೆ ತಿಳಿದು ಬೆರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಹುಟ್ಟಿದೆ, ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನದನ್ನಳಂತಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರಥಮ ಸುದರ್ಶನದ ಮಹಿಮೆ ಅಂತಹುದು. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಬೋಧವರ್ಮನೆಂಬ ಕವಿಯು ಲಾವಣ್ಯವತಿಯೆಂಬ ಗೃಹಿಣೀ ಶಿರೋಮಣಿಯನ್ನು ನೀರಿಗಾಗಿ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬಂದೇಬಂದುಸಲ ನೋಡಿದವಾತ್ಮದಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡನು. ಪತಿಪರಾಯಣೆಯಾದ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯು ಇದನ್ನರಿತು ತಾನುವಿಮುಖಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಪ್ರಭೋದವರ್ಮನು

ಎಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹನನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಎಂದುಹೆದರಿ ಪರೋಪಕಾರ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಾನು ವಶಳಾಗುವಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಆನೇಕ ವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಪ್ರಬೋಧವರ್ಮನ ಮೋಹವು ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಮೋಹನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕೆಯು ದೇವತೆಯೆಂದು ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈವಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಆಮಾನಿನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕವಾಸವು ತಪ್ಪಿತು. ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಪ್ರಬೋಧವರ್ಮನಿಗೆ ಅವಳ ವಿಚೋದ್ಯ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳುಹೋಗಿ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಕಲವಾಯಿತು. ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಾವು ಯಾವಕೆಲಸವನ್ನು ಆತಿವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದನ್ನನಂತರ ಮಾಡುವರು. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಬೋಧವರ್ಮನು ದೇವತೆಯಿಂದ ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯ ಸುತ್ತಿಪರವಾದ ಕವಿತೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಸರಸ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆನುವಾದಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಷ್ಟವಾದ ತ್ರಿವತ್ಸನು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಗುರೂದಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರಹದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದು ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಾರವಲ್ಲಿದೆ.

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗವೇ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮೂಲ ದೇವರು ಭಕ್ಷಿಸಬೇಡಿರೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದ ಫಲವನ್ನು ಮೂಲಪುರುಷರು ಜಿಹ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿ ತಿಂದ ಕಾರಣ ಪಾಪವನ್ನೂ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದಹಾಗಾಯಿತೆಂದು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಕೇಳುವರು. ಲೋಭಿಯು ಧನವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಹತ್ತರವೇ ಕೂತು ಕಾದಿರುವನು. ಕಡೆಗೆ ಮಾನುಷದೇಹವು ನಶಿಸಿದರೂ ಪಿಶಾಚಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಧನವಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಗೋಳಡುವನಂತೆ. ಅಚೇತನವಾದ ದ್ರವ್ಯದಮೇಲೆಯೇ ಇಷ್ಟಪ್ರೇಮವಿರುವಾಗ, ತಾನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರಿತಿಯಾಗಿ ಮುತ್ತಿಡುವತಾನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಸದ್ವೇದಿಯಾಗ

ಳಗೂ ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಯ ನಿವೇಶನವಾದ ಸ್ತ್ರೀಧನದಕಡೆಗೆ ನಿಸ್ವಯವಾದ
 ಆನನನ ವ್ರತಾದಿಗಳಂಥ ಕೃಪಾಂಗರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸನ್ಯಾಸಿ
 ಗಳೇ ವಿಮುಖರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಷ್ಠಿಯು ವಿದ್ಯಾಭಿನಯವಾದ ಸರಸ್ವತಿ
 ಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅನನ್ಯ ಸುಂದರಳಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಸೌಂದರ್ಯ
 ಲೋಭದಿಂದ ತಾನೇ ವರಿಸಿದನು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಗೌತಮರ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ
 ಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಆ ಋಷಿಗಳ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಗುರಿ
 ಯಾದನು. ಮಾನವನಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಪಾಡೇನು ? ಆದರೆ ಪರಸ್ವಪಹಾರ
 ಮೊದಲಾದ ದ್ವೇಷವೇನೂ ಸತ್ಯವ್ರತನವೇಲಿ ಹೊರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನುಬಂ
 ಧವು ಸರಿಯೇ. ಸುಶೀಲನಮಾತಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ತಪ್ಪು
 ಬಂದೇ ಇತ್ತು. ಸಾಧಾರಣ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳ ತೀರ್ಪನ್ನು ಬಂದು ಕಡೆಗೆ
 ತಳ್ಳಿ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳ ಗ್ರೇಸರನು ಬೇರೊಂದು
 ತೀರ್ಪನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಸುಶೀಲನ ನಿಷೇಧವಚನವೂ ಆಕಾಶವಾಣಿ
 ಯಿಂದ ನಿರ್ವಾಮವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಪನಾದವು ಕೆಟ್ಟು. ರಾಮ ಭದ್ರನು
 ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ನೀತೆಯನ್ನು ವನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
 ಅವಸ್ಥೆ ಸಟ್ಟು ಅನ್ಯಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಯಮಂತಕಮುನಿಯನ್ನು ತಂದು
 ಸತ್ರಾಜಿತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಇಂತಹ ಅಪನಾದಕ್ಕೆ ಆಸ್ವದ ಕೊಡಬಾರ
 ದೆಂದು ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆನೋ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಕೂರ್ತಮುಗ್ಧಿಯನ್ನು
 ಬಿಡುವುದು ಹೇಗೆಯೋ ಅದು ಮಾತ್ರ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಮರಜನರು ನಿರು
 ದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಕಾಯಾಪನೇಗೋಸ್ಕರ ಬೀದಿಯ ಜಗುಲಿಯಮೇಲೆ ಕೂತು
 ಗೊಡ್ಡ ಹರಟೆಗಳನ್ನು ಹರಟುವುದುಂಟು. ಅವರಿಗೆ ಇಂತಹನರ್ತಮಾ
 ನಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಬಬ್ಬರಕಿವಿಗೆ
 ಬಿತ್ತೆಂದರೆ ತಿರುತಿರು. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಊರಲ್ಲಹರ
 ಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಗ ಎಲ್ಲರೂ ಗುಸು ಗುಸು ಎಂತ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳು

ಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೋರೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಮುಖ ವೆನಿಸಿದ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅದನ್ನು ಘೆಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಿಸಡಿರುವುವು. ನಂತರ ಉಗ್ರನ ಸೇನಾಪತಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲರು ನಿಶ್ಚಿತಾಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ನಡಿಸುವವರ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟುಹಾಕಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಕುಂದಕವಾಗುವುದು. ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿದರೆ ಜನಾರ್ದನನು ಮೆಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಗ ಆನುಮತಿಯುಂಪಡೆದು ರಮಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು ರಮಣೀ ಪಾಣಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರಾವರೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದಾದರೆ ಆದಿನ ಮೊದಲೊಂದು ಬಂದುತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸಮುಕ್ತ ಬಂದುತಿಳಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಆಮೇಲೆ ಏನಾದರೂಕೆಟ್ಟು ಕೂಗುವಿಕೆಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದೆ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲರಾದವರು ಯಾವಜ್ಜೀವ ದ್ವೀಪಾಂತರವಾಸ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು ಎಂದು ಕೇರಿ ಕೇರಿ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಡಂಗೂರವನ್ನು ಹೊಯಿಸಿದನು. ಉಗ್ರನು ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗದಂತೆ ಮಡಿದುಹೋದುದಕ್ಕೆ ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತರಾದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ಶೋಭಾಕರಳು, ಸುಗುಣಪರಿಸನ್ನಳು, ಇನ್ನೂ ದೇವದಾಸಿಯಾಗದಿರುವಳೂ, ರಕ್ಷಕ ಶಿಲ್ಪದೇ ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಆಶ್ರಯ ದಲ್ಲಿಬಿದ್ದವಳೂ ಆದ ರಮಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನು ವರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೊಂದ ಆಕ್ಷೇಪವೂತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಲು, ಆಯಾ ಪಂಗಡದವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವರವಿಜ್ಞಾಪನೆಗಳನ್ನು ಸತ್ಯವ್ರತನು ಲಾಲಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ ಬಂದು ತಿಂಗಳುಕಾಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುವ್ಯತ್ತೊಂದನೆಯದಿನ ಸುಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಿಂದ ರಮಣೀ ಶಿರೋಮಣಿಯು ಕೈ ಹಿಡಿದನು. ನಾನಾವಿಧವಾದ್ಯ ಘೋಷದೊಡನೆ ಸಮಸ್ತ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮಹೋತ್ಸವವೂ ನಡೆಯಿತು.

ನಂತರ ಸತ್ಯವ್ರತನು ನಾಥ ರಹಿತವಾದ ಉಗ್ರನರಾವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಯಾದಿತ್ಯನೊಬ್ಬ ಉಗ್ರನುಗನು ಸಿಂಹಪೀಠವನ್ನೇರುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ನೀಲನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ರಮಣಿಯೊಡನೆ ಬಹುಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು ತಿರಿಗಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದು ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತಪುಣ್ಯಫಲವೇನು. ಹಾಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಗಳುಂಟೆಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸಂಶಯಪಡಬಹುದು. ಸತ್ಕರ್ಮವು ಏನಿಗೂ ವಿಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಪುಣ್ಯದ ಪರಿಪಾಕವೆಂದಾದರೂ ಅಂಥವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಪಿತರಾರ್ಜಿತ ರಾಜ್ಯವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವ್ರತನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳೊಡೆಯನಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಮುಖ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಅವರನ್ನು ದೂಷಿಸದೆ 'ಉತ್ತಮಂ ಸ್ವರ್ಜಿತಂವಿತ್ತಂ' ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬೇಕಾದುದು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖಿಗಳಾಗಬೇಕು. ಗಳಿಸಿಟ್ಟುಸಿರಿಯು ಕಟ್ಟುಕೊಟ್ಟುಬುತ್ತಿಯು ಬಹಳದಿವಸನಿಲ್ಲದು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಅಲ್ಪಮತಿಯಂತೆ ಆತುರವಟ್ಟು ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನಗಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರುವುದೆಂದು ರಮಣೀ ಸತ್ಯವ್ರತರಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು.

